

Täysistunto

Tiistai 20.12.2022 klo 9.59—19.11

3.9. Pääluokka 24 Ulkoministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään ulkoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa kaksi tuntia. Edustaja Vähämäki aloittaa esittelemällä valiokunnan mietinnön. Meillä on ennakkotieto, että ministerit Haavisto ja Skinnari ovat valtioneuvoston istunnosta tulossa neljän jälkeen tänne, mutta tämä talo elää ajallaan, ja he tulevat, jos ehtivät. Mutta jos on mahdollisia kysymyksiä heille, niin kannattaa odottaa siihen, kunnes he tulevat. — Edustaja Vähämäki.

Keskustelu

15.35 Ville Vähämäki ps (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Esittelen nyt hallintojaoston puheenjohtajana UM:n hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä, kohduteknisesti tosin, mutta täällä on hallintojaoston jäseniä ja kunnioitettuja ulkoasiainvaliokunnan jäseniä ja puheenjohtaja paikalla, jotka taatusti laajentavat sitten näitä asiakokonaisuuksia.

Mutta itse asiaan. Pääluokassa 24 on kaksi keskeistä kokonaisuutta: ulkoasiainhallinto ja sen toimintamenot kiinteistömenoihin sekä kansainvälinen kehitysyhteistyö, joka sisältää itse kehitysyhteistyön monissa muodoissaan, kehitysyhteistyön finanssisijoitukset ja Finnfundin pääomittamisen. Pääluokkaan liitännäinen tulopuolen luokka on 12.24, jossa ovat viisumitulot ja muut tulot, yhteensä noin 13,5 miljoonaa. Koko pääluokkaan budjetoidaan 1 330 miljoonaa, joka on noin 10 miljoonaa tätä kuluvaan vuotta enemmän.

Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään ensi vuonna 258 miljoonaa, joka on 4 miljoonaa tätä kuluvaan vuotta vähemmän. Tästä summasta käytetään edustustoihin 147 miljoonaa. Tänä vuonna aukaistiin kaksi uutta lähetystä Islamabadiin Pakistaniin ja Mumbaiin Intiaan. Tämän jälkeen Suomella on 93 edustustoa. Lähetystöjen kunnostamiseen esitetään 12,5 miljoonaa. Tällä saadaan 3—5 isompaa hanketta aikaiseksi ja myös pienempiä hankkeita sisältäen Suomen Nato-edustuston tilakustannukset. Inflaatio toki nostaa kustannuksia kaikkialla. Valiokunta kiinnittää huomiota kiinteistökustannuksiin ja siihen, että ne ovat iso osa edustustojen kokonaismenoista. Tulisikin kehittää toimintaa muiden EU-maiden ja EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa. Valiokunta pitää hyvänä, että lähetystöjen sijaintien valinnassa painotetaan myös kaupallisia hyötyjä Suomelle.

Viennin edistämisestä: Viennin ja investointien edistäminen on Suomen kaltaisen pienen ja vientivetoisen kansantalouden kannalta välttämätöntä. Akkuekosysteemin edistäminen on tuonut Suomeen ulkomaisia investointeja sekä mielenkiintoa Suomea kohtaan, ja samalla on tehty vientiponnisteluja. Valiokunta nostaa esille vienninedistämis toimintaan liittyvät ongelmat. Meillä on kasvuongelma, ja meiltä puuttuu oma jalkautuminen vientityöhön. Maiden väliseen yhteiseen viennin edistämiseen tulee panostaa. Valiokunta nos-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

taa esille asiantuntijakuulemisessa esille nostetun viennin edistämisen epäkohdan: Team Finlandin 1 700—1 800 hengestä ulkomailla toimii vain 300 henkeä.

Nato-jäsenyyden kustannukset ja sen valmistelu vaikuttavat pääluokkaan siten, että näin ollen tähän esitetään 10 miljoonan lisäys koostuen Suomen maksuosuudesta Naton siviilibudjettiin, kymmeneen lisätehtävään sekä Suomen Nato-edustuston tilakustannuksiin. Valiokunta toteaa, että kustannukset täsmentyvät vuoden 23 aikana ja kustannuksia on lisää myös PLM:n pääluokassa.

Sitten kehitysyhteistyöstä: Kehitysyhteistyön osalta Suomen julkinen kehitysyhteistyö on kokonaisuudessaan ensi vuonna 1 177 miljoonaa. Tämä koostuu UM:n, TEMin, SM:n ja VM:n pääluokkien momenteista. Bktl-osuus on 0,42, LDC-osuus on puolestaan 0,16 bktl:stä, ja näiden YK-tavoitteet tunnetusti ovat 0,7 ja 0,2 vähiten kehittyneille maille. Kehitysyhteistyö kokonaisuudessaan vähenee, koska EU:n NDICI-maksuohjelmaan on yli 100 miljoonan vähennys. Tämän pääluokan osalta kehitysyhteistyömomentille esitetään 713 miljoonan kustannukset sekä 397 miljoonaa sitoumusvaltuuksia.

Valiokunta pitää Suomen kehityspolitiikan päätavoitteita ja valittuja painopistealueita hyvinä. Nostamme esille edelleen hyvin ajankohtaiset ilmiöt: naisten ja tyttöjen aseman vahvistamisen, kehitysmaiden talouden ja uudet työpaikat, koulutuksen, toimivan yhteiskunnan, hyvän hallinnon sekä ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen. Näiden tavoitteiden kautta voidaan edistää vakautta ja hyvinvointia sekä vähentää hallitsematonta muuttoliikettä.

Olemme edellisinä vuosina nostaneet esille kehitysyhteistyön avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämisen. Olemme saaneet aikaisempia vuosia täsmällisemmät selvitykset, ja lisäksi on aukaistu OpenAid.fi-sivusto, jossa on aukaistu Suomen kehitysyhteistyötä. Kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin Finnfundille tehdään 10 miljoonan lisäys, ja palautuva pääoma sijoitetaan edelleen uusiin kehityskohteisiin, ja Finnfundin tase kasvaa. Vuonna 21 tehtiin 241 miljoonan sijoituspäätökset, jotka loivat 83 000 työpaikkaa.

Kehitysyhteistyön finanssisijoituksista: Sinne esitetään vajaan 130 miljoonaa. Tämä finanssisijoitus vivuttaa muuta sijoituspääomaa kohteisiin. Tämä käytetään vastuullisiin ja vaikuttaviin kohteisiin, jotka kansantalouden tilinpidossa eivät lisää valtiontalouden alijäämää ja joilla on palaumaodotetta. Tämä momentti on siis kehityksen ulkopuolinen kuten edellisenkin Finnfundin momentti.

Aivan lopuksi: valiokunta tekee muutamia lisäyksiä hallinnonalalle muun muassa CMI:n sekä muiden yhdistysten avustamiseen, Helsingin yliopiston yhteydessä olevalle Oikeusvaltiokeskukselle sekä rauhanvälitykseen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Mikko.

15.41 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluaisin puhua tästä kansainvälisestä kehitysyhteistyöstä, kun elämme tässä erittäin poikkeuksellisessa tilanteessa niin Euroopassa kuin koko maailman laajuisesti. Edelleenkin korona vaikuttaa ja sitten nämä maailmanlaajuiset kriisit energian, ruoan, ilmaston ja myöskin koulutuksen suhteen.

120 miljoonaa ihmistä on taantunut äärimmäiseen köyhyyteen, ja tämä on vakava asia. 114 miljoonaa työpaikkaa on menetetty. Köyhimmissä maissa yhä vähemmän saadaan verotuloja, yhä vähemmän tehdään investointeja, tehdään kauppaa. Ja pakolaisten määrä on noussut historiallisen korkealle, 90 miljoonaan ihmiseen. Joskus me täällä kiistelemme

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

muutaman ihmisen auttamisesta, mutta kun katsomme vähän isompaa kuvaa, niin summat ovat valtaisia.

Kun katsotaan Suomen osuutta tässä kokonaisuudessa, niin YK:n tavoitehan on se 0,7 prosenttia bruttokansantulosta, ja meillä se on 0,42 ja ensi vuonna sitten talousarvioesityksessä kääntynyt hienoiseen laskuun. Jos ajattelemme näitä meidän tavoitteita, Suomen kansainvälisen kehitysyhteistyön päämäärä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen ja ihmisoikeuksien toteuttaminen, ja teemme sitä koulutuksen ja toimivan yhteiskunnan tukemisen, naisten ja tyttöjen aseman vahvistamisen ja talouden, työpaikkojen, luonnonvarojen järkevän käytön kautta, ja samalla tavoitteena on vähentää hallitsematonta muuttoliikettä. Sen riski tässä maailmantilanteessa on todella suuri. Olen ihmetellyt viime aikoina tätä keskustelua täällä salissa, kun katsotaan tätä isoa kuvaa ja Suomea sen osana. Toki ajattelen sitä myöskin lähimmäisenrakkauden toteuttamisen näkökulmasta mutta myös ihan tämän reaalitytilanteen kautta. Kun puhumme toisaalta, että autetaan siellä paikan päällä, mikä on varmasti se tehokkain tapa, ja sitä juuri tehdään kehitysyhteistyön kautta, niin sitten on paljon puhetta siitä, että kehitysyhteistyöltä täytyisi leikata rahoja. Tätä olen viime aikoina kovasti ihmetellyt. Keskustalainen Alkio puhui aina siitä, että tuetaan ihmisiä auttamaan itseään, ja juuri sitä Suomi tekee kehitysyhteistyön kautta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virolainen.

15.44 Anne-Mari Virolainen kok: Arvoisa puhemies! Puhemies mainitsi tuossa alussa, että ”talo elää tavallaan”. Se on aivan totta, mutta hieman hankalaksi se tekee tämän meidän keskusteludynamiikan, [Naurua] kun täällä käymme ensiksi puhumassa toinen toisillemme ja odotamme, milloin ministerit saapuvat ja voimme esittää tarkentavia kysymyksiä budjetista. Mutta koetetaan, miten tämä onnistuu.

Kaikkihan tässä salissa ymmärrämme, että globaali ympäristömme on valtavassa käymistilassa. Päätepistettä Venäjän aggressiolle ei näy. EU:n, Kiinan ja Yhdysvaltojen suhteiden kehityskulku ei ole tiedossa. Juuri näistä syistä Suomi tarvitsee jatkuvaa valppautta ja ajassa kiinni olevaa toimintatapaa. Nato-jäsenyyshakemuksemme todistaa kylläkin sen, että pystymme siihen.

On aivan ilmeistä, että Nato-jäsenyys tuo ulkoasiainhallintomme diplomatia- ja maakuva-työhön aivan uuden kulman, ja siinä, mikä muuttuu ja mikä säilyy ennallaan, on viestimme oltava aivan yhtenäinen. En kuitenkaan epäile, etteikö näin olisi. Jatkamme työtä demokratian, ihmisoikeuksien, oikeusvaltion sekä sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän lujittamiseksi. Uutta on oletettavasti Suomen aiempaa selkeämpi ja laajempi toimijuus jaettujen arvojen puolustamiseksi ja laajemman turvallisuuden tuottamiseksi yhdessä kumppanimaidemme kanssa.

Arvoisa puhemies! Yhdysvallat on yksi tärkeimmistä kauppakumppaneistamme. Vientimme Yhdysvaltoihin on kasvanut vuoden aikana reippaasti. Maan merkitys Suomelle niin turvallisuus- kuin kaupallisessakin yhteistyössä vain jatkaa kasvuaan. Kasvusta kertovat useat Suomen ja eri osavaltioiden välillä solmitut uudet kauppasopimukset — tai liike-toimintasopimukset tarkemmin sanottuna — jotka ovat osoitus suomalaisten yritysten kyvystä viedä globaalisti huippuluokkaisia tuotteita ja palveluita. Uusien yhteistyöverkostojen luominen onnistuu, kun vientiorganisaatiomme, yrityksemme ja diplomaattimme puhaltavat yhteen hiileen.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Tuossa jaoston puheenjohtaja esittelypuheenvuorossaan kiinnitti huomiota viennin edistämiseen, ja itse asiassa siinä oli nostettu aivan olennaiset pointit, että riittävä resursointi pitää olla ja tiedostetaan se, että edelleen on ongelmia eri toimijoiden yhteistyössä. Tuossa aiemmassa keskustelussa ministeri Lintilä sanoi, että jos suhdeluvut ovat niin, että 200 työntekijää kotimaassa ja 100 ulkomailla, niin sen pitäisi olla päinvastoin. Todellisuudessa luvut ovat ne, että kotimassa on noin 1 800 henkeä ja ulkomailla 380. Tämä on sellainen asia, mihin erityisesti pitää kiinnittää huomiota, jos me aidosti haluamme avata markkinoita suomalaisille pk-yrityksille ja näille mittelstand-yrityksille, joilla olisi resursseja siihen.

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä Yhdysvalloista sen verran, että siellä on päätetty yli 700 miljardin dollarin suuruisesta tukipaketista inflaatioon vastaamiseksi, ja sillä tavoitellaan samalla myös vihreän siirtymän globaalia johtajuutta. Nämä paketin valtiontuet ovat Maailman kauppajärjestön WTO:n sääntöjen vastaisia, ja on aivan luonnollista, että EU:sta on myös tullut vastustusta tälle paketille. EU:n itsensä hahmottelema vastaus eurooppalaisen kilpailukyvyn parantamiseksi olisi joustaminen EU:n valtiontukisäännöstä.

No, me kaikki muistamme, miten kauppasuhteet olivat kiristyneet muutamia vuosia sitten, kun puhuttiin terästulleista, autotulleista ja monien eri tuotteiden tulleista. Se ei ole koskaan hyväksi kumppaneille, mutta se ei myöskään tarkoita sitä, että se olisi este suomalaisille korkean teknologian yrityksille päästä Yhdysvaltojen markkinoille. Itse asiassa nämä suomalaiset yritykset voivat myös hyötyä siitä, että ne pystyvät vauhdittamaan vihreää siirtymää Yhdysvalloissa. Sen sijaan jatkuvasti itsevarmempi Kiina ja arvaamattomampi Venäjä aiheuttavat yhteisen haasteen Euroopalle ja Yhdysvalloille.

Arvoisa puhemies! Tämä on 16. kerta, kun osallistun budjettikeskusteluun. Joka ikinen kerta ulkoasiainvaliokunnan lausunnossa valtiovarainvaliokunnalle on korostettu kahta asiaa: edustustojen riittävää määrää ja kehitysmäärärahojen tasoa. Niin se oli tänäkin vuonna, ja siitä varmasti keskustelu jatkuu, kun ministerit saapuvat paikalle. — Kiitos. [Johannes Koskinen: 28 kertaa olen ollut! — Toimi Kankaanniemen välihuuto]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Könttä.

15.50 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ulkoministeriön hallinnola on aina tärkeä, mutta erityisesti näinä aikoina sen rooli korostuu Suomen kaltaiselle maalle, ja ajattelin nostaa puheenvuorossani esiin kolme kulmaa, joista koen, että ne ovat äärettömän tärkeitä Suomelle.

Tietysti, aivan kuten edellinen puhuja ansiokkaasti totesi, maailmanpoliittinen tilanne on muuttunut. Se on myllerryksessä. Emme voi ennustaa kovinkaan kauas, mutta tiedämme sen, että Suomen sijainti ei tule muuttumaan. Venäjän sota Ukrainassa tulee jatkumaan, ja tietynlainen sisäänpäin kääntyminen maailmanpoliittisessa tilanteessa ja kaupassa lisääntyy, ja tietysti myös Yhdysvaltojen rooli korostuu myös sen kautta. Euroopan omaa tehtäväkenttää on vahvistettava, koska Yhdysvaltojen mielenkiinto ja fokus on ennen muuta Aasiaan kohdistunut.

Mutta mitä tulee ulkoministeriön kehittämiseen, niin koen, että tämän lähetystöverkoston laajentamista, jota nyt tällä vaalikaudella on tehty, tulee jatkaa. Sen rooli korostuu, ja pidänkin hyvänä, että ulkoministeri on ottanut lähetystöverkostoa kasvattavan linjan. Mielestäni on tärkeää, että tätä jatketaan sekä ensi vuonna että seuraavalla vaalikaudella. Ja tässä ennen muuta nämä kolme kulmaa korostuvat, siis diplomatia, se, että Suomen eduista pidetään laajasti huolta, oli sitten kysymys turvallisuuspolitiikasta, kauppapolitiikasta, ih-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

misoikeuksista, kehitysyhteistyöstä ja niin edelleen, mutta ennen muuta myös talous, niin että meillä voitaisiin ottaa mallia tietyllä tapaa jopa Hollannista, joka vahvasti tekee kaupapolitiikkaa lähetystöverkoston kautta. Tässä Suomella on paljon opittavaa, sillä me tarvitsemme lisää kauppaa ja vientieuroja, ja olenkin tyytyväisenä katsonut, että se koulutus, jota ulkoministeriössä tehdään uusien diplomaattien osalta, tähtää myös viennin ja kaupan kasvattamiseen.

Mutta toinen kulma on sitten myös pohtia, millä tavalla meidän diplomaattimme maailmalla voisivat entisestään houkutella investointeja ja osaajia Suomeen, siis niin, että suuryritykset ja erikokoiset startupit investoisivat Suomeen, mutta myös niin, että tänne houkuteltaisiin työperäistä maahanmuuttoa, jota ilman Suomi ei tule selviämään, ja tässä näen, että ulkoministeriöllä ja meidän lähetystöverkostolla tulisi olla iso rooli. Se tietysti edellyttää, että Suomen eduskunta ja hallitus laittavat ne pullonkaulat umpeen, joita meillä muun muassa tähän työperäiseen maahanmuuttoon liittyen on, mutta niin, että sitten kun nämä esteet on poistettu, niin ulkoministeriö, lähetystöverkosto, suomalaiset diplomaatit voivat houkutella tänne osaajia, joita tämä maa kipeästi kaipaa johtuen meidän demografiasta mutta myös siitä, että jos haluamme lisää kasvua, niin tarvitsemme myös lisää investointeja ja lisää tekijöitä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kaunisto.

15.53 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Tämä on ehkä itsellenikin vähän välipuheenvuoro johtuen siitä, että ulkoministeri ei vielä ole ehtinyt paikalle. Ymmärrän tämänkin.

Maailma on tosissaan muuttunut aika merkittävällä tavalla, ja me elämme aivan uutta aikaa, ja ne vaikutukset eivät ole missään nimessä vielä selkeitä kenellekään. Mutta tällaisessa ajassa proaktiivisuus korostuu. Suomen kyky ennakoida, valmistautua ja olla eturintamassa, kun muutokset tapahtuvat, korostuu. Pienen maan ketteryuden pitäisi nimenomaan olla vahvuus tässä ajassa.

Se, miten itse olen maailman tuulia tulkinnut tällä hetkellä, on se, että kun se suuri taistelu varmasti maailmassa tullaan Yhdysvaltojen ja Kiinan välillä käymään siitä, kumpi ottaa maailmanherruuden jatkossa, niin on hyvin huomattavaa se, että yhdysvaltalainen poliittinen keskustelu on kääntynyt jopa siellä libertaari-, markkinauskovaissuuntaan siihen suuntaan, että valtion roolin kasvattaminen on aivan ok asia, kun puhutaan riippuvuuksien katkaisemisesta Kiinan suhteen. Sen, rajoittuuko se vain kriittisiin riippuvaisuuksiin, aika näyttää, mutta on aivan päivänselvää, että tällainen muutos tulee heijastumaan Eurooppaan tavalla, joka ei varmasti ole ehkä se paras asia Euroopan kannalta. Me olemme kuitenkin vanheneva ja suhteellisen pieni porukka, eli mitä avoimemmat markkinat, mitä aktiivisemmin me pystymme tekemään yhteistyötä eri maiden kanssa eri suuntaan, viennin edistämistä, sitä parempi. Sisäänpäin kääntynyt Yhdysvallat kyllä tulee varmasti, jos näin käy, haastamaan Euroopan roolia ja korostamaan sitä valintaa, jonka Eurooppa ja Suomikin voi joutua tulevaisuudessa tekemään.

Ehkä tässä yhteydessä enää totean, että olen äärimmäisen kiitollinen, että meillä eduskunnalla on voimavarana Ulkopoliittinen instituutti ja heidän äärimmäisen asiantuntevat toimijansa sekä raportit, jotka tukevat kansanedustajien työtä kyllä arjessa erittäin paljon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Halla-aho.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

15.55 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta oli yksimielinen siitä, että toimiva edustustoverkko on tarpeellinen työkalu Suomen ja suomalaisten etujen edistämiseksi ja että sen merkitys on kasvanut kansainvälisen toimintaympäristön muuttua entistä epävakammaksi. Toimiva edustustoverkko ei tarkoita ainoastaan läsnäoloa mahdollisimman monessa paikassa vaan myös sitä, että yksittäisissä edustustoissa on riittävä henkilöstö ja että niissä pystytään huolehtimaan henkilökunnan turvallisuudesta ja tietoturvatarpeista.

Valiokunta esitti budjettilausunnossaan huolensa myös fyysisten toimitilojen korjausvelasta, joka on kasvanut pandemian aikana.

Leijonanosa, noin 65 prosenttia, pääluokkaan esitetyistä määrärahoista osoitetaan kehitysyhteistyömenoihin. Tältä osin valiokunnan lausunto ei ole yksimielinen, vaan siihen sisältyy perussuomalaisten jättämä eriävä mielipide, jossa kyseenalaistetaan nykymuotoisen kehitysavun toimivuus ja mielekkyys.

Yhteinen näkemys sen sijaan on, että Venäjän valloitus- ja hävityssota Ukrainassa lisää merkittävästi humanitaarisen avun tarvetta. Ensi vuonna Suomi osoittaa Ukrainalle lisätukea kehitysyhteistyömäärärahoista noin 30 miljoonaa euroa osin lisämäärärahan turvin. Tämän jälkeen rahoitus hoidetaan nykymäärärahojen turvin tekemällä uudelleenkorjauksia Ukrainaan.

Arvoisa puhemies! Valiokunnassa on esitetty jonkin verran huolia siitä, vaikuttaako Ukrainalle annettava apu muuhun kehitysyhteistyöhön. Mielestäni on selvää, että kehitysyhteistyön painotukset ja kohdennukset elävät maailmantilanteen mukaan eikä kokonaissumma voi jatkuvasti kasvaa, vaan jostakin on vähennettävä, jos jonnekin muualle lisätään. Ukrainan auttaminen sekä sodassa että jälleenrakennuksessa on paitsi moraalinen velvollisuutemme myös omien välittömien intressiemme mukaista.

Arvoisa puhemies! Haluan tässäkin yhteydessä korostaa, että on välttämätöntä etsiä keinoja, joilla Venäjän jäädytettyjä varoja voidaan takavarikoida ja käyttää Ukrainan auttamiseen ja jälleenrakentamiseen. Tämä asia on noussut jatkuvasti esille valiokunnan tapaamisissa ulko- ja pääministerin kanssa, ja toivomme, että tätä asiaa pidetään väsymättä esillä kaikissa kansainvälisissä yhteistyöformaateissa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tuomioja poissa, edustaja Holopainen, Hanna poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.58 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön pääluokka on varmaan tällaisena aikana yksi tärkeimpiä pääluokkia, mitä Suomella on budjetissaan. Vaikka määrärahat eivät tietenkään ole kaikkein suurimpia, niin tärkeitä ne ovat. Tällä hetkellä, tällaisena aikana kansainvälisen yhteistyön arvo korostuu, ja varsinkin Ukrainan järkyttävien tapahtumien jälkeen kansainvälisen yhteistyönhan pitää toimia saumattomasti, että saamme hyökänneen osapuolen tietoon saatettua kaikilla keinoilla, että näin ei kansainvälisessä yhteisössä voi toimia. Rauhaan pitää pyrkiä kaikilla järkevillä keinoilla, ja Ukrainan suvereniteetti pitää turvata. Itsenäinen kansakunta: Kellään ei ole oikeutta käydä sen kimppuun väkivallalla eikä mitenkään muutenkaan. Jos jotain pitää tehdä, niin käydään sitten vaikka kauppaa keskenään ja eletään onnellisesti, eikä tapella keskenään. Jokaisella kansakunnalla on oikeus olla olemassa ja kehittää omaa yhteiskuntaansa haluamallaan tavalla.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Edustaja Anne-Mari Virolainen piti äsken hyvän puheenvuoron. Hän mainitsi puheen-
vuorossaan sen, että ulkoministeriössä on paljon virkamiehiä, minkä kaikki me tiedämme
— totta kai siellä ulkosuhteiden hoitamiseen tarvitaan työvoimaa, se on selvä asia — mut-
ta Anne-Mari Virolainen nosti kyllä viisaasti esille sen, että mitä enemmän me panostam-
me rajojemme ulkopuolella tehtävään työhön eri maissa, sen paremman lopputuloksen saa-
vutamme. En tiedä, mikä se oikea suhde on — sen varmaan kaikki ministeriössä itse tietä-
vät, mikä se paras suhde on — mutta painopisteenhän pitää tietenkin olla, että hoidamme
niitä ulkosuhteita siellä, missä ne kohdemaat ovat, ja ne kohdemaat totta kai pitää valita
huolella, niin kuin Suomessa on tehtykin. Olemme tällä alueella saavuttaneet hyvin paljon
kiitosta siitä kansainvälisestä yhteistyöstä, mitä Suomi on eri aloilla tehnyt, ja siinä Suo-
men suurlähetystöt ovat aivan ensiarvoisen tärkeässä asemassa. Tulevina vuosikymmeni-
nä, kun näitä velkoja ruvetaan maksamaan — sehän ei suinkaan ole yhden vuosikymme-
nen työ, vaan se on vuosikymmenten työ, ja siihen pitää aktiivisesti pyrkiä — suurlähetys-
töjen ja eri edustustojen asema korostuu. Ne ovat sillanpääasemia niihin maihin, missä
Suomen suurlähetystö tai konsulaatteja on. Totta kai meidän pitää huoli siitä, että
suomalainen tuote ja Suomi-tietous leviää sinne maihin, ja tiedämme, millaista hyvää Suo-
messä on tarjottavana muille maille, esimerkiksi kaupan muodossa, ja kun suurlähetystö on
siellä, sanotaan nyt vaikka Kaukoidässä, siellä on paljon markkina-alueita, joten on tärkeä-
tä, että suurlähetystö on siellä avaamassa ovia, ja suomalaiset yritykset saavat sitä kautta
jalansijaa sinne kohdemaahan. Suomen kannalta on erittäin tärkeää, että vientikauppa toi-
mii.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, vielä sen verran haluan todeta, että kun Suomi on kansain-
välisessä yhteisössä hyvin arvostettu maa ja olemme YK:n kautta toimineet erittäin ansiok-
kaasti, samoin erilaisissa rauhanturvahankkeissa ympäri maailmaa, niin sitä hyvää työtä
pitää jatkaa ja nostaa esille sitä, että kun autamme ulkomaille sijoitettuja rahoja erilaisiin
kohteisiin, niin sillä me samalla myös viestimme sitä, että niissä maissa, missä toimimme,
on toivottavaa, että kehitys parane ja siellä ihmiset saavat töitä, ja näin ollen hyvinvointi
sielläkin lisääntyy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.01 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Myös minä kovasti odotan, että ministerit eh-
tisivät paikalle kuulemaan, mutta ehkä tässä voi puheenvuoron käyttää ja aihetta viritellä.

Montrealissa saatiin eilen päätökseen YK:n luonnon monimuotoisuutta käsitellyt ko-
kous COP 15, ja biodiversiteetin elpymiseksi kokouksessa asetettiin tavoitteeksi 30 pro-
sentin suojelutavoite sekä maa- että merialasta vuoteen 2030 mennessä. Nyt maa-alasta on
suojeltua noin 15 prosenttia ja meristä 8 prosenttia. Suomi on näihin tavoitteisiin sitoutu-
nut jo osana EU:n biodiversiteettisopimusta, ja Suomen alasta on Tilastokeskuksen mu-
kaan suojeltua noin 10 prosenttia.

Mutta tällä saralla riittää työtä myös kehitysmaissa, ja meidän olisi hyvä entistä parem-
min huomioida jatkossa luonnonsuojelu-, biodiversiteettityö myös kehitysyhteistyössä.
Tässä sekä ulkoasiainvaliokunta että valtiovarainvaliokunta ottivat mietintöön kantaa, ja
UaV otti kantaa myös siihen, että tämän biodiversiteettityön osuus pitäisi saada paremmin
näkyään siellä — eli tiedettäisiin tarkemmin, mihin rahoitus ohjautuu — ja osuus saada
nousuun. Ruotsi laittaa tällä hetkellä biodiversiteettityöhön 247 miljoonaa dollaria, Norja
317 miljoonaa dollaria, Tanska 28 miljoonaa dollaria ja Suomi 7 miljoonaa dollaria. Ja

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

tämä Suomen osuus meidän kehitysyhteistyövaroistamme, joka ohjautuu tähän, on puoli prosenttia, kun Norjalla osuus on kahdeksan prosenttia ja Ruotsilla neljä prosenttia, eli meillä todella on tässä työsarkaa tehtävänä.

No, toinen asia, mihin ulkoasiainvaliokunta otti lausunnossaan kantaa, on kansalaisjärjestöjen työn vahvistaminen. Siinä tavoitteeksi on asetettu, että voitaisiin tavoitella 15:tä prosenttia. Kansalaisjärjestöjen työ nähdään tehokkaana, tuloksellisena ja monipuolisena, ja kuten täällä edustaja Vähämäki mainitsi, täältä OpenAid-palvelusta hyvin näkyy myös näitä tuloksia, joita on saavutettu.

Kansalaisjärjestöt tekevät myös globaalikasvatuksen saralla tärkeää työtä, ja siinä huolenaiheena on se, että näiden toimijoiden joukko, joita ennen on ollut useita, on nyt kaventunut ja tekijöiden määrä on vähentynyt ja keskittynyt suuriin kaupunkeihin, kun olisi oikein hienoa ja tarpeellista, että koko Suomessa kuultaisiin kansainvälisistä aiheista, opitaisiin keskinäisriippuvaisuuksista ja esimerkiksi ilmastonmuutoksen vaikutuksista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

16.05 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Yksi seuraus tästä Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan on se, että kauppa Venäjän ja Suomen välillä on pienentynyt odotetusti. Venäjän osuus Suomen ulkomaankaupastahan on laskenut vuosien mittaan koko ajan, ja hiukan tilastosta riippuen sen osuus oli noin viisi prosenttia Suomen viennistä viime vuonna ja se oli noin kuudenneksi suurin vientimarkkina Suomelle. No tämä tilannehan tarkoittaa tietenkin suomalaisille yrityksille sitä, että niiden täytyy nyt löytää korvaavia markkinoita muualta.

Vierailin Saudi-Arabiassa ja Arabiemiraateissa kesäkuussa, ja ainakin siellä on suuri tarve suomalaiselle osaamiselle esimerkiksi koulutuksen ja terveydenhuollon osalta. Ja toinen alue, jonka haluaisin mainita nimeltä, jossa kävin viime keväänä, on Keski-Aasia eli Tadžikistan, Uzbekistan, Kazakstan, Kirgistan ja Turkmenistan. Nämä maat ovat vesipulan kourissa jo nyt, ja ilmastonmuutoksen myötä niiden tilanne entisestään tulee vaikeutumaan, elikkä sinne todella kipeästi tarvittaisiin vesi- ja sähköinfrastruktuuri-osaamista, ja sitähan suomalaisilta löytyy. Eli sieltäkin varmasti löytyisi korvaavia markkinoita. Ja toisaalta tämä alue on myöskin hyvin räjähdysherkkä siinä suhteessa, että kun resurssit esimerkiksi veden suhteen ovat niukat, niistä myöskin taistellaan. Toisaalta nämä maat ovat olleet tähän mennessä hyvin riippuvaisia Venäjästä, ja nyt kun nekin yrittävät hiukan katkaista tai ainakin vähentää riippuvuuttaan Venäjään, ne tarvitsevat myöskin uusia kauppakumppaneita.

Arvoisa puhemies! Edustaja Virolainen nosti tässä aiemmin hyvin esiin sen, että meillä on Suomessa noin 1 800 asiantuntijaa vientiä edistämässä, mutta ulkomailla noin 380. No ensinnäkin luvut ovat aivan liian pienet, mutta ne ovat myöskin väärinpäin, eli mieluummin pitäisi olla niin, että meillä on ulkomailla suurempi luku kuin Suomessa. Tällä hetkellä moni yritys, erityisesti startupit, ovat sellaisia, että ne lähtevät suoraan vientiin, eivät edes yritä hakea Suomesta ikään kuin kannuksia vaan tarvitsevat sitä osaamista viennin kasvattamiseen heti alusta lähtien, ja se vaatii hiukan erilaista osaamista kuin mihin me olemme tottuneet.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan nostaa esiin ongelman, mikä meillä Suomessa on tullut, ja se on kielitaidon kaveneminen. Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että esimerkiksi ylioppilaaksi kirjoittajista ranskan osaajien ja ranskan kirjoittajien määrä on vähen-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

tynyt kymmenessä vuodessa noin puoleen. Sama koskee espanjaa, saksaa, italiaa ja niin edelleen, näiden harvinaisempien kielten osaajia. Toivon, että myös tähän tullaan kiinnittämään huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.08 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Päättymässä oleva vuosi 2022 on ollut ulkopoliittisesti hyvin haastava ja mielenkiintoinen, tapahtumarikas. Suurin kysymys on ollut sota, jonka Venäjä raa’asti aloitti Ukrainaa vastaan. Voi sanoa, että kotimaassa tasavallan presidentti, joka johtaa ulkopoliittikkaa yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa, on toiminut erinomaisesti. Kiitokset ansaitsevat myös ulkoministeri Haavisto ja ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Skinnari. Lisäksi ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Jussi Halla-aho on erinomaisesti hoitanut tuota vastuullista tehtävää. Ja nyt saamme käsitellä ensi vuoden budjettia siltä osin, minkä valmistelua valtiovarainvaliokunnan jaostossa on johtanut edustaja Vähämäki. [Johannes Koskinen: Entäs koko valiokunta?] Heille kaikille lämpimät kiitokset tästä isänmaan hyväksi tehdystä työstä. Toivomme, että tämä budjetti nyt vahvistaa Suomen ulkopoliittista aktiivisuutta ja onnistumme siinä edelleen jatkamaan valitulla tiellä.

Erityisen mielenkiintoista on nyt se, että tasavallan presidentti tulee edustamaan Nato-huippukokouksessa Suomea, sikäli, kuten toivomme, tämä jäsenyys toteutuu lähiaikoina. Se nostaa tasavallan presidentin asemaa ja arvovaltaa ja tuo hänelle ikään kuin uuden tehtäväkentän, ja se on hyvin mielenkiintoista. Sekin, mikä on sitten ulkoasiainvaliokunnan ja puolustusvaliokunnan rooli tässä suhteessa, varmasti jossakin määrin muuttuu ja kehittyy ja tuo uusia näkökulmia. Näitä odotamme ja luottavaisin mielin. Vaikka vaalit, eduskuntavaalit ja presidentinvaalit, ovat jo lähestymässä, siitä huolimatta linja varmasti säilyy.

Arvoisa puhemies! Täällä paljon puhutaan kehitysyhteistyöstä. On tärkeää, että Suomi jatkaa humanitäärisen avun antamista maailman kriiseihin, ja samoin pidän arvokkaana kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä, jota suomalaiset ovat perinteisesti tehneet. Sen sijaan tämä perinteinen muu kehitysyhteistyö on kyllä sellaista, mitä pitää koko ajan kriittisesti arvioida. Ja joudumme toteamaan, että sen tulokset eivät ole olleet ollenkaan niin hyviä kuin pitäisi olla, kun summat ovat erittäin suuria. Pitäisikin enemmän panostaa taloudelliseen yhteistyöhön, niin että saadaan nuo kansakunnat nousemaan talouden eikä suoran tuen kautta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

16.11 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi hyvin lämpöisinä hoiti tuota ministereiden esipuhumista. — Tässä on keskustelussa tullut esille muutama keskeinen asia, jotka valtiovarainvaliokunta nosti esille juuri ulkoministeriön pääluokassa. Ensinnäkin vienninedistämisestä ovat jo monet todenneet sen noston, joka valiokunnassa tehtiin, eli samaan asiaan myös ulkoasiainvaliokunta kiinnitti huomiota. Tämä vienninedistämisen organisaatiomuutos on vienyt vuosia, eikä vieläkään ole niitä odotettuja tuloksia näkynyt. Nähdäkseni ministeri Skinnarilla on ollut aivan oikea ote, ja ulkoasiainvaliokunnassa ja valtiovarainvaliokunnassa asiaa on käsitelty, mutta sivustakatsojan tilanne on ollut sellainen kuin katsottaisiin hidastetussa filmissä tukkisuman kasautumista. Jo silloin heti ensimmäiset tiedot, kun tätä organisaatiomuutosta tehtiin, tulivat huolestuttavasti

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

lähetystöistä, että tässähän nyt tavallaan ne resurssit vähenevät eikä oikein ole tietoa, miten tästä selvitään. Sen jälkeen on tehty Team Finlandia ja muita malleja, joilla se saataisiin luistamaan, mutta edelleen niitä tukkeja on kasaantunut ja kovin vähän sieltä virtaa niitä tuloksia ulos. Niin että nyt on korkea aika saada tämän tulevan vuoden aikana nämä kaikki ketjut luistaviksi ja Team Finland tosissaan toimimaan. Vähän samantapaista kankeuttahan on Euroopan unionin ulkosuhdehallinnon muokkaamisessa ollut. Siellä on tämä Team Europe -ajattelu, joka ei kuitenkaan pelaa. Euroopan unionin vaikutusvalta vaikkapa Afrikassa tai Aasiassa ei ole ollenkaan sitä luokkaa kuin mitä meidän kehitysyhteistyö- ja kauppapoliittinen painovoimamme edellyttäisi.

Kehitysyhteistyövaroista sekä ulkoasiainvaliokunta että valtiovarainvaliokunta kiinnitti huomiota juuri kansalaisjärjestöjen tukeen, niin että niiden osuus kehitysyhteistyössä jatkuisi vahvana ja kohentuisi. Myös Suomessa tehtävää työtä, rauhanjärjestöjen ja rauhanvälityksen kohentamista ja kehitysyhteistyön toimintaedellytysten parantamista, osaksi siten vielä näillä eduskunnan jakovaran kohdennuksilla pystyttiin kohentamaan.

Tärkeä on myös se huomio rahoituksen läpinäkyvyydestä, jonka valtiovarainvaliokunta liitti mietintöönsä. Jonkun verran tilanne on parantunut näiden sivustojen kautta, jotka ulkoministeriö on luonut, mutta edelleen vaikkapa näiden monenkeskisen avun kautta menevien isojen summien — isot kansainväliset järjestöt, YK ja muut — avaaminen selvemmin, että mihinkä sitä rahaa ohjataan ja mitkä ovat sen tulokset, on välttämätöntä tulevaisuudessa, jotta myös yleinen kehitysyhteistyön hyväksyntä ja sen suuntaaminen sujuu paremmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

16.14 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Hyviä huomioita tästä ulkoasiainhallinnon budjetista.

Ensinnäkin tästä kehitysyhteistyön 0,7:n tavoitteesta. Niin kauan kun olen ollut aikuisiällä ja jonkun verran kiinnostunut ylipäänsä ulkopoliitikasta ja kehitysyhteistyöasiasta, niin tämä sama tavoite on ollut, ja näköjään pääsen tästä talosta ulos niin, että tätä ei ole lähellekään saavutettu. Ja nyt kun me katsomme tulevaa kehyskautta, niin me kaikki tiedetään, että tulevasta kehyskaudesta tulee äärimmäisen tiukka ja taloudellisesti hankalaa aikaa, eli ei ole kauheaa toiveikkuutta siitä, että me pystyttäisiin kehitysyhteistyömäärärahoja nostamaan.

Sitten toinen huomioni, jota täällä käsitteli jo tässä edustaja Koskinen edellä. Tämä ei ole missään tapauksessa moite ulkomaankauppaministeriä kohtaan, enkä halua hallitustakaan tästä nyt pahemmin moittia, mutta kun meillä on luotu tämä Team Finland -verkosto, se on kieltämättä erittäin vähän, jos kaiken kaikkiaan siellä verkostossa on noin 1 700—1 800 työntekijää ja heistä vain 300 työskentelee ulkomailla, ja tällä Business Finlandilla ei ole vielä ulkomailla samaa henkilöstömäärää kuin aikanaan Finprolla oli. Kyllähän se kertoo siitä, että tämä uudistus, mitä tavoiteltiin, ei ole toteutunut oikein hyvin.

Mutta sitten ehkä kolmas asia, jonka haluan tässä nostaa esille, liittyy tähän ylipäänsä maailmanpolitiikan muutokseen, mitä viimeisen vuoden aikana on tapahtunut. Voi kyllä varmasti sanoa, että voimapolitiikka on palannut maailmaan. Se näkyy täällä meillä Suomessa ja Euroopassa saakka, ja siitä tietysti tämä Venäjän bruttaali hyökkäys Ukrainaan on se konkreettinen esimerkki. Se saa ainakin minut pohtimaan sitä, kun me nyt ollaan hyväksymässä tätä ulkoasiainhallinnon pääluokkaa budjetin yhteydessä ja me eletään tässä mei-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

dän poliittisessa päätöksenteossa ensi vuonna tavallaan tämmöistä nivelvaihetta, kun meillä on keväällä huhtikuun alussa vaalit ja ehkä touko—kesäkuussa sitten uusi hallitus, niin siinä pohdin myös sitä, että toivottavasti tämä resursointi, mitä meillä on laitettu ulkoasiainministeriöön, on riittävää ensi vuotta ajatellen, kun tehtävät ovat erittäin vaateliaat tämän ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen muutoksen myötä Nato-prosessin ollessa edelleenkin näin pahasti kesken. Ehkä sitten siitä seuraa myös kysymys — omassa mielessäni kyllä mietin jo niitä ensi keväänkin hallitusneuvotteluja ja tulevan vaalikauden ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa — mitä tämä analyysi, jota me joudumme tekemään tästä eurooppalaisesta maailmantilanteesta ja Suomen tilanteesta tässä kaikessa, tarkoittaa suurten linjauksien osalta. Onko sen perusta edelleen meillä ulkopoliitikassa tämmöinen ihmisoikeusperustainen ulkopoliittikka, vai tuleeko tämä maailmantilanne tarkoittamaan jotakin muutosta meidän ulkopoliittiseen linjaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

16.18 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Jatkan suoraan tuosta edustaja Vehviläisen kysymyksestä oman ajatukseni, joka on se, että ehkä juuri vaikeissa paikoissa ne arvot myös punnitaan. Ajattelen, että vaikka Suomen asema turvallisuuspoliittisesti on muuttunut ja me olemme tehneet ratkaisuja liittoutumisen puolesta, niin se ei tarkoita, että meidän pitäisi lähteä tinkimään niistä omista arvoistamme, mitä tulee vaikkapa ihmisoikeusperustaiseen ulkopoliittikkaan. Päinvastoin meidän täytyy nähdä se mielestäni mahdollisuutena löytää myös uusia tapoja edistää sitä.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyksen myötä niin sanotun lännen rivithän ovat tiivistyneet. Euroopan unioni on ollut ihailtavan yhtenäinen, ja yhteistyö Ukrainan tukemisessa esimerkiksi Ison-Britannian ja Yhdysvaltain kanssa on ollut erittäin merkityksellistä. Ajattelen, että on kuitenkin todella tärkeää, että tämä tiivistyminen ei johda etäännyttämiseen muista. Ukrainan vankkumaton tuki ei saa tarkoittaa selän kääntämistä muulle maailmalle ja esimerkiksi maailman köyhimpien hädälle.

Täällä on keskusteltu kehitysyhteistyöstä ja sen tulevaisuudesta. On hyvä muistaa, että kaikki kehitys ei ole kaupallistettavissa, mutta silti kehitysyhteistyön tulokset voivat olla edellytys minkään tyyppiselle taloudelliselle toimeliaisuudelle ja sille muun yhteiskunnan kehitykselle, puhutaan sitten vaikkapa ilmastokriisin tuhojen vaikutuksista tai tyttöjen pääsystä kouluun, seksuaalioikeuksien toteutumisesta. Toisaalta Suomen näkökulmasta vaikuttava kehitysyhteistyö on paitsi globaalin vastuun kantamista myöskin tapa rakentaa luottamusta ja kasvattaa Suomen ulkopoliittikan painoarvoa. On todella valitettavaa, että emme todella vieläkään ole saavuttaneet tätä 0,7:n tavoitetta, mutta tällaisina maailman aikoina ajattelen, että sitä kohti tulee entistä voimakkaammin pyrkiä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin korostaa nuorten roolia ulko- ja turvallisuuspolitiikan kentällä. Nuoria on maailmassa enemmän kuin koskaan ennen, ja juuri nuoret kaikkialla jakavat itse asiassa monet niistä arvoista, joita me EU:ssa haluamme edistää ja puolustaa. On olennaisen tärkeää huolehtia, että nuoret saavat äänensä kuuluviin myös esimerkiksi rauhantyössä tai missä tahansa ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksissä niin täällä kotona kuin sitten maailmallakin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt siirrytään ministerin puheenvuoroon. — Ministeri Haavisto, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

16.20 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Pahoittelen, että tuolla TP-UT-VAssa meni jonkin verran aikaa.

Haluan ensimmäiseksi kiittää niin valtiovarainvaliokuntaa kuin ulkoasiainvaliokuntaakin vuoden 2023 talousarvioesitykseen saaduista arvokkaista huomioista sekä ulkoasiainhallinnolle osoitetusta lisärahoituksesta kansainvälisten järjestöjen tukemiseen ja rauhanvälitykseen. Nämä lisäykset ovat tärkeitä sekä ulkoasiainhallinnolle että kansalaisyhteiskunnalle.

Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuinen muutos Venäjän hyökättyä Ukraina. Hyökkäys on vaarantanut koko Euroopan vakauden ja murentanut Euroopan turvallisuusjärjestystä. Jännitteiden lisääntyminen heikentää myös Itämeren alueen turvallisuustilannetta ja sen ennakoitavuutta. Muuttuneessa tilanteessa olemme joutuneet tarkastelemaan uudelleen omaa turvallisuuspoliittista perusratkaisumme. Päätös liittyä Natoon osoittaa, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka elää ajassa. Naton jäsenenä Suomi on päättämässä Suomelle keskeisistä turvallisuuspoliittisista kysymyksistä.

Euroopan unioni säilyy Suomen ulkosuhteiden tärkeimpänä viitekehyksenä ja vaikutuskanavana sekä arvo- ja turvallisuusyhteisönä. Suomi vastaa Venäjän hyökkäykseen osana unionia. Samalla laaja-alainen pohjoismainen yhteistyö on yhä tärkeämpää. Venäjän hyökkäyksen vaikutukset heijastuvat turvallisuuden ohella laajasti myös globaaliin kehitykseen, muun muassa ruokaturvaan ja energiahuoltoon. Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan on vaikutusta myös suurvaltojen ennestään jännitteisiin suhteisiin ja globaaliin turvallisuuteen. Kiinan asemoituminen Venäjän hyökkäykseen tulee vaikuttamaan Kiinan kansainväliseen asemaan. Afrikan merkitys EU:n naapurina ja strategisena kumppanina kasvaa, ja yhteistyötä on kehitettävä tasavertaisuuden pohjalta. Muuttuneen turvallisuustilanteen vuoksi Euroopan itäisen naapuruston kehitys vaatii erityistä seurantaa. Arktisen alueen geopoliittinen, ympäristöllinen ja taloudellinen merkitys kasvaa edelleen. Selvää on, että hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa myös Suomen ja Venäjän kahdenvälisiin suhteisiin ja yhteistyömahdollisuuksiin laaja-alaisesti.

Vuonna 23 Suomi toimii Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajana ja YK:n ihmisoikeusneuvostossa sekä järjestää Etelämannerta koskevan yleissopimuksen osapuolokokouksen. Olemme siis mukana tässä Etelämannerta koskevassa sopimuksessa. Valmistaudumme myös Suomen Etyj-puheenjohtajuuteen vuonna 2025.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön toimintamenoihin esitetään 258,5 miljoonaa euroa.

Tällä vaalikaudella on avattu kuusi edustustoa: Kuluvaan vuonna palasimme Islamabadiin Pakistaniin ja avasimme uuden pääkonsulaatin Mumbaihin Intiaan. Muut kohteet, joissa Suomi on tällä vaalikaudella avannut edustuston, ovat tietysti Irakin Bagdad, Qatarin Doha, Senegalin Dakar ja Filippiinien Manila. Kuten valiokunnat toteavat, on edustustojen merkitys keskeinen sekä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimeenpanossa että laajemminkin poliittisten ja viranomaistehtävien hoidossa. Tämä korostuu erityisesti epävakaaassa kansainvälispoliittisessa tilanteessa. Jaan valiokuntien huolen pienten edustustojemme haavoittuvuudesta ja toivon, että myös tulevina hallituskausina pidetään huolta edustustoverkon voimavaroista, erityisesti henkilöstön riittävyyden osalta.

Suomen Nato-jäsenyydestä seuraa myös ulkoasianhallinnolle taloudellisia ja henkilösväikutuksia, jotka täsmentyvät jäsenyyden aikana. Talousarvioesityksessä niistä on toimintamenoissa otettu huomioon välttämättömimmät, jo tarkkailijajäsenyyden aikana toteutuvat henkilöstölisäykset. Lisäksi jäsenyydestä aiheutuu lisämenoja Suomen mak-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

suosuudesta Naton siviilibudjettiin sekä Nato-edustuston muutosta Naton päämajaan. Näiden yhteissumma on tässä talousarvioesityksessä noin 10 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Rauhanvälitykseen esitetään 2,5 miljoonaa euroa. Kuten valiokunnat toteavat, on rauhanvälitys ollut jo vuosia Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen painopiste. Rauhanvälityksen merkitys vallitsevassa maailmanpoliittisessa tilanteessa korostuu entisestään. Rauhanvälitysmomentille osoitettu 650 000 euron lisärahoitus tulee tarpeeseen.

Suomi jatkaa aktiivista osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan. Suomen kansainvälisten kriisinhallintatehtävien painopisteet ovat Libanonissa ja Irakissa, mutta Suomi osallistuu operaatioihin myös Kosovossa, Afrikassa ja Välimeren alueella.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaan kansalaisyhteiskunnan tilaa ja toimintaedellytyksiä vahvistetaan systemaattisesti niin Suomessa kuin maailmalla. Kansalaisjärjestöt ovat itsenäisiä ja vastuullisia toimijoita, aloitteentekijöitä, ja kansalaisten suorittaman kontrollin kautta tuovat oman lisänsä myöskin ulkopoliittikkaan. Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään lisännyt ulkoministeriön pääluokkaan 600 000 euroa tähän tärkeään työhön, mistä lämmin kiitos. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten ministeri Skinnari, olkaa hyvä.

16.25 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan kiittää eduskuntaa keskustelusta kehityspolitiikan tulospöytäkirjan julkaisun yhteydessä sekä ulkoasiainvaliokuntaa ja valtiovarainvaliokuntaa heidän työstään ja lausunnoistaan.

Elämme globaalien muutosten keskellä. Venäjän Ukrainassa käymä sota ravisutti turvallisuussympäristöämme mutta paljasti pinnan alla kyteneet maailmantalouden haasteet. Kilpailu teknologiajohtajuudesta kiihtyy. Protektionismi kasvaa, ja kilpailu kriittisistä raaka-aineista pakottaa myös Suomen miettimään tuotanto- ja toimitusketjujamme ja niiden haavoittuvuuksia. Samalla kamppailu megatason haasteiden, kuten ilmastonmuutoksen, luontokadon ja akuutin nälänhädän, kanssa jatkuu. Maailman humanitääriset tarpeet ovat suuremmat kuin koskaan. Apua tarvitsevia on peräti 339 miljoonaa ihmistä 69 maassa.

Puhemies! Ulkomaankaupasta riippuvaiselta Suomelta kysytään nyt määrätietoisia toimia. Kyse on siitä, miten rakennamme uudessa tilanteessa kumppanuuksia ja miten kasvattamme vientiä. EU:n säilyminen avoimena kaupalle ja investoinneille on meille välttämättömyys, ja tämän linjan ajamista jatkamme niin EU:ssa kuin WTO:ssa. Olemme panostaneet viennin edistämiseen kuluneella kaudella kasvattamalla edustustoverkkoa, toimeenpanemalla ennätysellisen määrän vienninedistämisvierailuja sekä pilotoimalla ulkomaa-laisten osaajien ja yritysten maahantuloprosesseja sujuvoittavaa Virtual Finland -palvelukokonaisuutta — 'virtuaalinen Suomi'. Tämänhetkisessä geopolitiittisessä tilanteessa juuri UM:n edustustojen rooli on kasvanut suomalaisyritysten vienninedistämispöytäkirjoissa, ja uskon roolin tulevaisuudessa vain vahvistuvan ja olevan entistäkin tärkeämpi. Ja entistä strategisempaan vienninedistämistyöhön pyrimme lisäksi Suomen keskeisiä taloudellisia ja viennin painopisteitä, kuten digitalisaatiota, kiertotaloutta ja terveyttä, edistävien teemasuurlähettiläiden työllä, hakien kokonaisratkaisuja — sellaisia, joita maailma nyt tarvitsee.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Arvoisa puhemies! Suomi näkee kehityspolitiikan oleellisena ja välttämättömänä osana ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Keskinäisriippuvuuksien maailmassa kehityspolitiikalla voidaan vaikuttaa muuttoliikkeeseen ja pakolaisuuteen, ruoka- ja energiakriiseihin, ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen sekä yhteiskuntia vakauttaviin tekijöihin. Siksi Suomi kantaa globaalia vastuutaan. Kanavoimme vastikään tukea WFP:n viljakuljetuksille Ukrainasta Afrikan sarveen. Olemme kuluneen vuoden aikana tukeneet päätäväisesti Ukrainaa jo 300 miljoonalla eurolla kattaen kehitysyhteistyön, humanitäärisen avun, materiaalituen ja puolustustarviketuen. On huomionarvoista, että tästä avusta noin 100 miljoonaa euroa on kehitysyhteistyön määrärahoista. Humanitäärisen avun tarpeen kasvuun on reagoitu, ja sen kokonaismäärä on talousarvioesityksessä nostettu 92 miljoonaan euroon. Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan 1,2 miljardia euroa, mikä vastaa noin 0,42:ta prosenttia bruttokansantulosta. Kyse on kuitenkin ennen kaikkea kehitysyhteistyöllä saavutetuista tuloksista. Tulosraportti osoitti, että Suomen vahvuuksiin ja arvoihin pohjautuvalla pitkäjänteisellä kehitysyhteistyöllä saavutetaan merkittäviä tuloksia ja vaikuttavuutta.

Lopuksi haluaisin vielä nostaa esille yksityisen sektorin roolin, kun etsimme ratkaisuja globaaleihin haasteisiin. Suomella on paljon tarjottavaa, meidän yrityksillä on paljon tarjottavaa monella sektorilla, kuten ympäristö- ja energiateknologioissa, kiertotaloudessa ja digitalisaatiossa. Tällä kaikella on avainrooli maailman ongelmien, kuten ilmastomuutoksen, ratkaisuun. Kestävään kehitykseen panostaminen voi siis parhaimmillaan synnyttää uudenlaista vientiä, uudenlaista tekemistä, mutta etenkin, arvoisa puhemies, se synnyttää ratkaisuja tässä maailmantilanteessa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt on mahdollisuus debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

16.31 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille. Täällä jo aloiteltiin debattia jonkun aikaa keskenämme.

Haluaisin kysyä ministeri Haavistolta Ukrainaan liittyen, kun tänäänhän tuli puolustusministeriön puolelta rahoitettava yhdestoista tukipaketti ja Suomi on johdonmukaisesti ollut tukemassa Ukrainaa poliittisesti, taloudellisesti, humanitäärisesti ja kaikin muin tavoin: Nyt ajattelen tätä tulevaa vuotta. Kun Ukrainan sodalle ei näytä loppua olevan tulossa näillä näkymin, miten te arvioitte EU-maiden yhtenäisyyttä? Voidaanko me olla varmoja siitä, että Ukraina pystyy saamaan myös tulevana vuonna lisää näitä erimuotoisia tukia, ja siitä, että myös Suomi, vaikka meillä on todellakin vaalikevät tulossa, sitten pystyy seisomaan Ukrainan rinnalla tulevana vuonna? Tätä haluaisin kysyä erityisesti EU-maiden osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

16.32 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naton orastava jäsenyys on aiheuttanut mielenkiintoista keskustelua myös tulevaisuuden puolustusbudjetin tasosta. Täällä äsken äänestettiin muun muassa kokoomuksen esityksestä siitä, että pitäisi nostaa puolustusmenojen osuus 2,5—3 prosentin välille bkt:stä. Nyt kuitenkin tulevassakin Euroopassa turvallisuus on kokonaisuus. Puolustus on tärkeä osa sitä, ja liittoutu-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

mallalla Suomi voi vahvistaa omaa puolustustaan ja mahdollisuuksiamme elää turvallisesti. Mutta kovin vinoutunutta tämä katse on sikäli, että kaiken aikaa pitäisi miettiä tätä kokonaisuutta, mihinkä kaikkeen pitää vaikuttaa ja mihinkä resursseja osoittaa, jotta se kokonaisturvallisuus Suomessa ja Euroopassa paranee. Olisinkin kysynyt ministereiltä: miten siihen, että nyt on tämmöinen muotiaalto, että pitää puolustukseen osoittaa niin paljon kuin suinkin [Puhemies koputtaa] kynnelle kykenee, suhteutuu se, että tarvitsee tehdä paljon myös muun kriisinhallinnan ja kehitysyhteistyön saralla?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.33 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuului vähän heikosti. — Ministeri Haavistolta kysyisin, ehkä nyt ei niin taloudellinen asia mutta kuitenkin: Mikä on tilanne nyt Iranin osalta, kun siellä näyttävät olevan levottomuudet käynnissä? Minkälaisena näette sen uhan olevan tällä hetkellä, ja mitkä ovat näkymät eteenpäin?

Sitten ministeri Skinnarille tästä Yhdysvaltain valtavasta paketista, jolla se aikoo vihreän siirtymän nimissä tukea yrityksiään: Minkälaisena näette sen vaikutukset Suomeen, ja miten Suomi yhdessä EU:ssa, EU:n osana, siihen pystyy reagoimaan? Kuinka pitkälle ollaan valmiita menemään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Virolainen, olkaa hyvä.

16.34 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ennen kuin ministerit ehtivät tulla paikalle, täällä käytiin jo hyvää keskustelua niistä arvoista, mihin me olemme sitoutuneet, ja ihmisoikeusperustaisesta ulkopolitiikasta. Muistutin myös siitä, että jokaisessa budjettikeskustelussa ulkoasiainvaliokunta on kiinnittänyt huomiota edustustoverkoston laajuuteen ja kehitysyhteistyömäärärahoihin. En ala moittimaan teitä nyt kehitysyhteistyömäärärahoista lainkaan, vaan otan ihan toisen tulokulman esiin. Kun nyt on viime aikoina julkisessa keskustelussa ollut sellaisia näkemyksiä, että meidän kehitysyhteistyökumppaneidemme ehdoksi pitäisi tulla se, miten he käyttäytyvät tai mikä on heidän suhteensa Venäjän hyökkäyssotaan, niin haluaisin kysyä ministeri Haavistolta — tai itse asiassa molemmilta ministereiltä: Miten te koette tämän? Onko se relevantti vaatimus, vai unohdammeko silloin ne ihmiset, jotka ovat hädässä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.35 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit! Tosiaan useampi puheenvuoro tuli jo käytettyä, mutta YK:n inhimillisen kehityksen indeksi on laskenut kaksi vuotta peräjäälkeen. Heidän raporttinsa, jonka nimi on Uncertain Times, Unsettled Lives, mukaan epävarmuus maailmassa vain vahvistuu. Tässä ovat sekä covid-pandemia että Ukrainan sota näitä taustasyitä, ja vaikutukset ovat olleet sosiaalisia ja taloudellisia ja myös planetaarisia muutoksia. Pohdinkin sitä, kuinka vahvasti meidän kehitysyhteistyövaroin pystytään vastaamaan tällaiseen entistä vaativampaan varautumiseen, resilienssin vahvistamiseen. Kuinka hyvin meillä toimii tämä ajattelu neksuksesta, jossa

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

humanitäärisen avun ja kehitysyhteistyön tilanteesta voidaan siirtyä toiseen, ja miten tämä rauhanvälitystyö pystytään tähän yhdistämään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.36 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi lyhyttä kysymystä, yksi kummallakin ministerille.

Ensinnäkin tämä Ukrainan tilanne, mikä on aivan järkyttävä kaikkien meidän kannalta, jotka kunnioitamme demokratiaa ja valtakunnan itsemääräämisoikeutta: Ukraina on joutunut karmean tilanteen kohteeksi, ja Eurooppa aivan oikein auttaa. Kun te, arvoisa ulkoministeri, kierrätte näissä ulkoministerikokouksissa, niin onko eurooppalaisten ulkoministerien kanta edelleen yhtäläisen ehjä siinä, että Ukraina autetaan?

Ja toinen kysymys ulkomaankauppaministerille: Kun talousvaliokunta kävi Singaporessa, saimme tutustuttua siellä erittäin mielenkiintoiseen yritys ympäristöön, joka todella oli tehokas. Siellä nousi erään tilaston osalta esille Vietnamin hyvin hyvä tilanne, siellä oli bkt:n kasvu, jos oikein muistan, lähellä kahdeksaa prosenttia viime vuonna. Miten on, vieläkö Suomi tekee Vietnamin kanssa tällaista kauppayhteistyötä erilaisilla projekteilla? Tuli mieleen, kun se taloushan oli siellä suorastaan hämmästyttävä, joko Vietnam on päässyt jaloilleen ilman erillistä apua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mustajärvi, olkaa hyvä.

16.37 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasta julkaistu raportti Afganistanin operaatiosta kertoo, että kyse ei ollut suinkaan kansallisen puolustuksen kehittämisestä vaan myötlämielenosoittamisesta ja lähentymisestä Natoon ja Yhdysvaltoihin tulevia rientoja ajatellen. Jokin aika sitten Suomi muutti YK:ssa kantansa ydinasekieltosopimukseen. Johtuiko sekin siitä, että Nato, Yhdysvallat kertoivat, että mitään muuta vaihtoehtoa ei ole? Miten kannanmuutos eteni Suomen päätöksentekoprosessissa, ja ketkä kaikki siihen osallistuivat?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Östman, olkaa hyvä.

16.38 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Aloitan ensiksi kehumisella ja kiittämisellä. Täytyy kyllä sanoa, että Suomen ulkopoliittinen johto yhdessä tasavallan presidentin kanssa ulkoministerin johdolla ja myöskin kehitysapu- ja ulkomaankauppasuhteista vastaava ministeri ovat hoitaneet pestinsä erinomaisen hyvin erittäin haasteellisessa ajassa.

Samoin kuin edustaja Kankaanniemi, haluaisin kysyä vähän tästä Iranin tilanteesta, koska vaikuttaa siltä, että erityisesti Länsi-Eurooppa on ollut vähän naiivi sen suhteen. Millaisiin toimiin ryhdytään lähitulevaisuudessa, koska nyt tarvitaan toimia?

Mutta sitten vielä yksi kysymys: Kun katsoo maailman nälänhätätilannetta, sitä, mihin suuntaan se on mennyt, niin tänä päivänä 830 miljoonaa ihmistä menee joka ilta nukkumaan ja kärsii nälänhädästä, ja kehityssuunta on hälyttävä sikäli, [Puhemies koputtaa] että kun katsoo kolme vuotta taaksepäin, niin se oli noin 135 miljoonaa, ja se on noussut sitten 345 miljoonaan [Puhemies: Aika!] 49 maassa. Näistä haluaisin tietää.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

16.39 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitän ministeri Haavistoa siitä, että hän pitää tiukasti mielessä tämän vuoden 2025 tulevan Etyj-kokouksen. Etyjhän on tällä hetkellä aika kovassakin kriisissä eikä vähiten Venäjän vuoksi. Venäjän asemaa punnitaan tällä hetkellä hyvin tarkasti myös parlamentaarisessa yleiskokouksessa, joka seuraavaksi kokousta helmikuussa.

Arvoisa ministeri, myös Murad-koodisto on ollut viime aikoina keskustelussa. Kysehän on siitä, että konfliktialueilla seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutuneille on asetettu Ison-Britannian aloitteesta mutta useiden muiden maiden tukemana uudet normit ja lainsäädäntö, joka haluttaisiin implementoida mahdollisimman monessa valtiossa. Milloin Suomi lähtee mukaan Murad-koodistoon?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.40 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset täältäkin ministereille työstänne vaikeana maailmanaikana. Tuossa aiemmassa keskustelussa nostin esiin nuorten näkökulman ja roolin ulko- ja turvallisuuspoliittisilla kentillä. Nuoria on enemmän maailmassa kuin koskaan aikaisemmin. Olisin kysynyt: näettekö, että voisimme Suomessakin tehdä enemmän sen varmistamiseksi, että nuorten ääni kuuluu esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspoliittisessa keskustelussa? Jäin itse miettimään tuota kevään Nato-keskustelua ja sitä, onnistuimmeko riittävällä tavalla huolehtimaan myöskin siitä, että jo olemassa olevien, seuraavien sukupolvien ääni siinä keskustelussa kuuluu.

Toinen asia, jonka nostaisin esiin: Vierailin hiljattain Israelissa ja Palestiinassa, ja olisin kysynyt ministeri Haavistolta: näettekö, millä keinoilla voisimme kansainvälisenä yhteisönä puuttua siihen kansainvälisen oikeuden vastaiseen toimintaan, siihen aggressiiviseen siirtokuntapolitiikkaan, jota Israelin valtio ja heidän tukemansa tahot siellä harjoittavat tai ainakin sallivat tapahtua?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

16.41 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on Etyjin puheenjohtajamaa vuonna 2025, kun Helsingin Ety-kokouksesta tulee kuluneeksi 50 vuotta. Nyt kuitenkin Etyj on kriisissä. Eräät maat ovat halukkaita sulkemaan pois Venäjän Etyjin toiminnasta, ja itse asiassa yleiskokouksen puolella on ollut esillä sääntömuutos, jossa sellainen maa voitaisiin sulkea pois toiminnasta, joka perustavanlaatuisesti rikkoo Etyjin perusperiaatteita. Tätä on kuitenkin myös vastustettu sillä perusteella, että jos näin tapahtuu, silloin Etyj jää enää samanmielisten maiden keskustelukerhoksi.

Arvoisa puhemies! Kysyisin nyt ministeri Haavistolta: Minkälaista keskustelua ulkoministerien keskuudessa tästä asiasta on käyty? Näettekö riskin siinä, että jos Venäjä edes tilapäisesti suljetaan pois Etyjin toiminnasta, niin se romuttaa koko Etyjin toiminnan, [Puhemies koputtaa] jolloin Suomen puheenjohtajuuden ollessa käsillä meillä on enää hyvin haavoittunut Etyj jäljellä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

16.43 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Te, ministeri Haavisto, vahvistitte viikko sitten eduskunnassa, että Suomi on muuttanut kantansa YK:n ydinasekieltosopimukseen. Suomi äänesti sopimusta vastaan YK:ssa lokakuussa. Aiemmin oli vain jätetty sopimus allekirjoittamatta. Sanoitte, että syksyn äänestyksessä seurattiin Nato-maiden linjaa. Yksikään Nato-maa ei ole myöskään tätä sopimusta allekirjoittanut. Miten tätä taustaa vasten voidaan edelleen puhua Suomesta ydinaseriisunnan korkean profiilin maana, kuten myöskin viikko sitten totesitte? Kysyn samaa asiaa kuin edustaja Mustajärvi edellä: missä, miten ja keiden toimesta päätös Suomen kannan muuttamisesta syntyi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

16.44 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa majailee tuhansia kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita, joita ei ole saatu palautettua kotimaihinsa, koska he eivät halua poistua vapaaehtoisesti. On useita maita, jotka eivät tällaisessa tilanteessa sitten ota heitä vastaan, mikäli heidät vastoin tahtoaan yritetään karkottaa. Tämä ihmisryhmä on selkeästi turvallisuusuhka. Hallitus on siitä huolimatta keskittynyt tarjoamaan heille lisää palveluita, kun heidät päinvastoin pitäisi yksiselitteisesti palauttaa kotimaihinsa. Hyvä ministeri, yksi selkeä vaihtoehto, mitä me perussuomalaiset olemme esittäneet, on kehitysyhteistyön lopettaminen sellaisten maiden kanssa, jotka eivät kansalaisiaan suostu ottamaan takaisin, kun he ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen. Joko tämä alkaisi sopia ratkaisuksi myös hallitukselle, ja jos ei, miksi ihmeessä niin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

16.45 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset katsovat, että kehitysyhteistyövarojen käytön tulisi olla nykyistä läpinäkyvämpää ja perustua selkeästi tutkittuun tietoon. Lisäksi vaikutusarvioiden laatuun tulisi panostaa entistä enemmän. Rahankäytön tavoitteiden toteutumiselle olisi myös asetettava nykyistä selvästi tiukemmat reunaehdot. Ministeri Skinnari, oletteko perussuomalaisten linjoilla tässä asiassa, ja miten näiden varojen väärinkäyttöä konkreettisesti estetään?

Sitten täällä aikaisemmin puhuttiin tästä viennin edistämisestä. Me olimme tulevaisuusvaliokunnan kanssa esimerkiksi Indonesiassa käymässä, ja siellä Suomen lähetystössä samassa rakennuksessa olivat myös Ruotsin ja Tanskan lähetystöt, joissa oltiin selkeästi enemmän panostettu tähän viennin edistämiseen. Pitäisikö meilläkin olla enemmän ihmisiä ulkomailla viemässä tätä asiaa eteenpäin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

16.45 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmassa, jossa ukrainalaiset, kurdit ja jemeniläiset kärsivät laittomasta hyökkäyssodasta; palestiinalaiset ja länsisaharalaiset kärsivät laittomasta miehityksestä ja sorrosta; uiguurit, iranilaiset ja monet muut kärsivät sorrosta, tämä on todella tärkeää: me tarvitaan kärsivällisiä, johdonmukaisia valtioita, kuten Suomi on ollut, jotka tekevät työtä johdonmukaisesti ihmisoi-
keuksien, oikeusvaltion ja rauhan puolesta ja joille suurvaltapelit eivät ole se pääasia riippumatta siitä, olemmeko liittoutuneita vai emmekö ole.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Meidän kehitysyhteistyöhön en lähtisi lisäämään liikaa poliittisia tavoitteita. Se on ollut mainettaan parempaa, isosti vaikuttavaa. Olen vähän huolissani tästä trendistä siirtyä tämänlaiseen bisnespohjaiseen malliin. Tiedetään, kuinka meidänkin rahoilla on aiemmin rahoitettu [Puhemies koputtaa] luksushotelleja ja muita, ja on todella tärkeätä, että tästä vaikuttavuudesta pidetään kehitysyhteistyössäkin kiinni. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

16.47 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille.

Venäjän hyökkäyssota on tosissaan tiivistänyt läntisen maailman rivit, ja me olemme ymmärtäneet jälleen kerran sen arvon, mikä meidän yhteisellä ajattelulla on, mutta se on kaukana globaalista todellisuudesta, eli me emme saa suinkaan sokeutua siihen meidän arkeemme ja luulla, että tuki Ukrainalle on globaalia, mikä on erittäin pelottava asia.

Te, arvoisa ulkoministeri, nostitte Afrikan roolin koko Euroopan kannalta merkittävään asemaan, ja siellä on hyvin paljon erinäköisiä ääniä, mitä tulee Ukrainan kärsimykseen. Ja yksi, minkä haluaisin itse nostaa, on Kaakkois-Aasia, joka tulee olemaan varmasti yksi suurista pisteistä maailman tulevaisuudessa, ja sielläkin nähdään hyvin eri tavalla tämä Ukrainan kärsimys. Miten te näette tämän [Puhemies koputtaa] Kaakkois-Aasian tulevaisuuden vaikutuksen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt molemmille ministereille viisi minuuttia. — Ministeri Haavisto aloittaa, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

16.48 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin erinomaisista kysymyksistä.

Lähden tästä edustaja Vehviläisen ja itse asiassa edustaja Hoskosen esiin nostamasta kysymyksestä, säilyykö EU:n yhtenäisyys Ukraina-kysymyksessä. Oma kokemukseni on, että vaikka siellä välillä vähän natisee, ehkä sen vuoksi, että nämä energiakysymykset ja muut ovat joillekin jäsenmaille todella vaikeita tässä tilanteessa, niin kyllä se yhtenäisyys säilyy. EU on ollut se organisaatio, joka on ollut eturivissä tässä Ukraina-solidarisuudessa. Nato on pitänyt omien jäsenmaidensa turvallisuudesta huolta, ja EU on tehnyt näitä tukipäätöksiä. Ja todella Suomi teki lähes 30 miljoonan euron 11. apupaketin, nyt aseellisen apupaketin, Ukrainaan. Tämä täytyy tässä panna merkille.

Edustaja Koskinen puhui kokonaisvaltaisuudesta turvallisuuden osalta, ja tämä on minusta erittäin tärkeä näkökulma. Niin kuin olemme nähneet, siihen liittyvät myös sellaiset asiat kuin energia- ja ruokakysymykset ja rauhanomaisten ratkaisujen etsiminen, ja kyllä tämän täytyy Suomen ulkopoliitikassa olla kaikissa tilanteissa päällimmäisenä.

Täällä oli myöskin kysymyksiä Iranin osalta, edustaja Kankaanniemiellä ja edustaja Östmanilla oli. Olemme erittäin vahvasti vedonneet Iranin nykyjohtoon paitsi sen puolesta, että mielenosoittajia ei kohdeltaisi tällä tavalla ja että naisten oikeudet toteutuisivat, myöskin ennen kaikkea näiden kuolemanrangaistusten estämiseksi. Nyt joitakin ainakin tällaisia lykkäysuutisia on sieltä suunnasta kuulunut. Toivottavasti siellä harkitaan vahvasti tätä kuolemanrangaistuskäytäntöä. Ne muut asiat, joissa Iraniin on vedottu, ovat tietysti se, että Iran tällä hetkellä auttaa aseellisesti Venäjää, lähettää näitä droneja ja mahdollisesti ohjuksia ja muuta Venäjän tueksi, mikä on tietysti anteeksiantamatonta Ukrainan turvallisuuden kannalta, ja sitten tämä ydinsopimus ja ydinmateriaalin kehittäminen kohti ydinpommia, se on

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

asia, joka meitä huolettaa. Me olemme antaneet täyden tukemme tälle JCPOA-sopimukselle.

Edustaja Virolainen kysyi tästä, miten tulisi käyttäytyä suhteessa kolmannen maailman maihin, jotka äänestävät eri tavalla kuin me YK:ssa, pitäisikö apua ehdollistaa. Tämä on tietysti myöskin kehitysyhteistyöministerin tontilla, mutta itse ajattelen näin, että silloin, kun apu on menossa tavallisille köyhille ihmisille, maaseudulle, tytöille, ihmisille, joiden elintarvikehuollosta on kysymys ja muuta, niin silloin emme kovin herkästi voi sanoa, että pääkaupungissa mahdollisesti maan eliitti on toiminut väärin tai äänestänyt väärin. Kehitysyhteistyössä kuitenkin se pitkä jatkuvuus on erittäin tärkeää. Näin itse tästä ajattelen.

Edustaja Hopsu nosti rauhanvälityksen roolin myöskin yhtenä neksuksen osana, ja tämä on kyllä Suomen prioriteetti, ja olemme tuoneet esille myöskin sitä, että käytämme tätä diasporaa rauhanvälityksessä aktiivisesti. Edustaja Suldaan Said Ahmed on muun muassa ollut näissä neuvotteluissa mukana, ja se on sellainen Suomen lisä tai positiivinen lisä, minä olemme voineet tuoda näihin rauhanvälityskysymyksiin.

Edustaja Mustajärvi ja edustaja Yrttiaho kysyivät tästä Suomen äänestyskäyttäytymisestä suhteessa ydinasekieltosopimukseen. Olemme ensinnäkin antaneet kaiken tukemme NPT-sopimukselle. Jo vuosia olemme siinä entistä aktiivisemmin toimineet, ja olemme noudattaneet sitä linjausta, jonka myöskin eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on omassa mietinnössään todennut, että Suomi jatkaa aseriisuntapolitiikkaa, kuitenkin Naton ydinasepelotetta kyseenalaistamatta, ja toimimme tässä samalla tavalla kuin muiden muassa Norja, Ruotsi ja Tanska.

Edustaja Junnila ja edustaja Kauma kysyvät Etyjistä, vuodesta 2025. Tämä on kyllä vaikea vuosi. Ensinnäkin meiltä puuttuu vuoden 24 puheenjohtaja. Tällä hetkellä Etyjissä ei ole päästy yksimielisyyteen, kuka meitä ennen tätä johtaa. Mahdollisesti jaamme sitten vuoden 23 puheenjohtajamaan, Pohjois-Makedonian, kanssa sen vuoden 2024, jos mitään muuta ratkaisua ei synny Etyjin puitteissa. Myöskin tuossa Etyjin äskeisessä ulkoministerikokouksessa Łódzissa Puola teki valinnan, että se ei antanut Venäjän ulkoministerille viisumia. Venäjän ulkoministeri ei voinut osallistua tähän kokoukseen, ja tämä on ehkä vähän sellaista pohdiskelua, jota edustaja Kaumakin kävi mielessään, että jos sitten lopullisesti suljetaan maita pois, niin sitten se keskusteluyhteys myöskin Etyjin puitteissa katoaa. Ja jos Etyj on se yksi perusta tälle eurooppalaisille turvallisuudelle, niin näitä työkaluja on kuitenkin hyvä tulevaisuuteenkin säilyttää, vaikka ne eivät juuri nyt toimisi. Näin tästä ajattelen.

Edustaja Hyrkkö kysyi Nuoret, rauha ja turvallisuus -teemasta. Suomi on pitänyt erittäin paljon yllä tätä YK:n 2250-päätöslauselmaa, ja meillä on syntynyt toimintaohjelma. Uskon, että sen puitteissa myöskin nuorten aktiivinen osallistuminen Suomen turvallisuuspoliittiseen keskusteluun olisi mahdollista.

Ja aivan viimeisenä edustaja Kaunistolle: Kysyitte Afrikasta, Kaakkois-Aasiasta, siitä, ymmärretäänkö siellä Ukraina-kysymykset samalla tavalla kuin täällä. Teemme koko ajan työtä, että ymmärrettäisiin. Meillä oli kesällä 20 afrikkalaista ministeriä täällä, ja tiedän, että Ukrainan ulkoministeri Kuleba on aktiivisesti kiertänyt Afrikan maita, muun muassa Senegalia ja muita, kertomassa Ukrainan näkökulmaa, ja tämä on erittäin arvokasta työtä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Skinnari, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

16.53 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Edustaja Vehviläinen aloitti tällä EU-kokonaisuudella. On äärettömän tärkeää niin sisäisesti kuin ulkoisestikin, että EU on vaikuttava toimija, ja tässä tietysti tämä entistä yhtenäisempi, globaali toiminta, Global Gateway -alusta — 300 miljardia — on äärimmäisen tärkeä saada toimimaan, tekemään sitä meidän arvopohjaista narratiivia.

Edustaja Koskinen, ulkoministeri Haavisto jo hyvin avasi tätä kokonaisturvallisuuskäsitettä, mutta on kyllä erittäin tärkeä kotimaassakin nähdä, miten me esimerkiksi digitalisaation, osaamisen, digitaalisen turvallisuuden näemme osana kokonaisturvallisuutta, ja se liittyy toki tähän meidän kansainväliseenkin teknologiaosaamiseen ja siihen liittyvään digitaaliseen luottamukseen ja sen luomiseen.

Edustaja Kankaanniemi, Yhdysvallat ja heidän tukipaketkinsa, Bidenin hallinnon valtava paketti: Palasin viikonloppuna Washingtonista ja vierailin myös Teksasissa, ja pääsin oikeastaan hyvin läheltä näkemään sitä, mitä se tarkoittaa. Se tarkoittaa hyvää, koska nyt Yhdysvallat panostaa vihreään siirtymään, panostaa uusiin teknologioihin, juuri siihen, mitä me voimme tarjota. Mutta samalla se tarkoittaa myös protektionismia, ja se on huono asia. Me joudumme Euroopan unionina pohtimaan tätä Inflation Reduction Act-, IRA-kokonaisuutta, nyt erittäin vakavasti, sitä, miten me siihen vastaamme, ja tämä työ on kesken. Mutta itse korostin positiivista ja ratkaisukeskeistä transatlanttista suhdetta tässäkin, jotta pääsemme eteenpäin. Yhdysvaltojen vienti on kasvanut vuodessa noin 67 prosenttia, eli siinäkin mielessä meidän pitää pystyä nyt vieläkin parempaan.

Edustaja Virolainen, miksi tukea maita, jotka tukevat Venäjää? Kerroin jo Global Gatewaysta, mutta kyllähän tässä on kysymys siitä, että pitää ajatella pitkäjänteisesti niin, että meillä on aidosti houkuttelevia vaihtoehtoja, tarjoamia, teknologioita, myös sosiaalisia innovaatioita — ne ovat itse asiassa kaikkein ratkaisevimpia — mutta on myös ajateltava sitä, millaista yhteiskuntamallia me teemme, viemme, ja silloin pitää olla pitkäjänteistä työtä, ihmisoikeudet, demokratia, oikeusvaltio, ilmastokestävyys ja niin edelleen. Erittäin iso ja tärkeä kysymys tilanteessa, jossa meidän pitää pystyä niihin konkreettisiin ratkaisuihin, jotta meidän mallimme on vahvempi.

Edustaja Hoskonen, Vietnam on erinomainen esimerkki onnistuneesta kehitysyhteistyöstä. Vietnam ei enää ole kehitysyhteistyömaa. Sitä on kehitetty, nyt se on kaupallisesti vahva, ja talouskasvu, kuten totesitte, on noin kahdeksan prosenttia. Erinomainen esimerkki siitä, mikä on kehitystyön perimmäinen tavoite: tehdä mahdolliseksi elämä ilman kehitysyhteistyötä. Ja olette oikeassa, Vietnam on tällä hetkellä Aasian maista se toiseksi suurin kauppakumppani ja erittäin tärkeä sellainen. Ja lisää pitää ja tulee tehdä.

Edustaja Östman, teille erityiskiitos työstänne Ukrainan hyväksi parlamentin näkökulmasta mutta samalla hyvästä yhteistyöstä myös näin ulkoministeriön näkökulmasta. Samalla nälänhädän osalta on tietysti nyt tärkeää, että niin lannoitteet kuin koko ruokaketju toimivat ja me pystymme rakentamaan uutta. Tämä on nyt iso pohjoismaalainenkin tavoite. Olen keskustellut paljon Tanskan ja Ruotsin kanssa, joilla on valtavasti myös ruokaosaamista, siitä, että Suomi näkyy. Meidän elintarvikevienti on valitettavasti vielä erittäin, voi sanoa, huonossa jamassa verrattuna pohjoismaisiin kollegoihin, joten työtä riittää yrityksillä ja meillä kaikilla.

Edustaja Koponen, läpinäkyvyys, kehitysyhteistyö: Itse en ainakaan osaa nimetä mitään muuta hallinnonalaa, mitä seurattaisiin yhtä tarkasti. Jos te sen osaatte kertoa, niin kerrokaa se minulle, miten seurataan väärinkäytöksiä, puututaan väärinkäytöksiin. Eletään todella riskisessä maailmassa ja erittäin konfliktierkillä alueilla, joten riskejä on, ja siinäkin

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

mielessä laadun osalta, totta kai, tarkkaillaan. Joskus niitä väärinkäytöksiä valitettavasti tulee, mutta silloin niihin puututaan välittömästi.

Vienninedistämisresurssit, onko riittävästi? Hallitus on panostanut erittäin paljon viennin. Ehkä suurin ongelma on välillä se, löytyykö kotimaasta tarjottavaa, ja miten tämä kotimainen kokonaisuus paketoitaa. Meidän pitää yhdessä tehdä enemmän ja katsoa näitä organisaatioita vielä kerran läpi, että onko meillä mahdollisesti jopa päällekkäisyyksiä.

Edustaja Saramo, kehitysyhteistyö, tuet, lainat, sijoitukset — kaikkia näitä tarvitaan, ja se on se taito, yhdistellä eri instrumentteja, jotta saadaan vaikuttavuutta jokaiselle eurolle.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, tämä geopolitiittinen iso tilanne, iso tilannekuva: Me teemme tässä nyt työtä, että me hahmotamme maailmaa, sen, mikä se Suomen paikka ja suunta on, kuten edustaja Kaunistokin tässä viittasi. Maailma on hyvin fragmentoitunut, ja tämä on erittäin tarkka paikka globaalissa maailmassa [Puhemies koputtaa] onnistua, jotta Suomi pärjää jatkossakin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Millään tavalla puheenvuoroja rajoittamatta totean, että jos tässä vaiheessa halutaan nämä puheenvuorot tämän ajan puitteissa, mikä nyt on käytettävissä, puhua, niin se on keskimäärin noin kolme minuuttia. — Edustaja Hopsu.

16.59 Inka Hopsu vihr: Kiitos! Jäin odottelemaan lupaa puhua sen kolme minuuttia.

Arvoisa puhemies! Covid-19-pandemian vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntymässä kasvuun ja monet kehitystulokset ovat vaarassa. Agenda 2030:n, johon meidän kehitysyhteistyö osaltaan pohjaa, tuloksien saavuttaminen näyttää hyvin epävarmalta, jopa takapakkia otetaan, niin kuin tämä inhimillisen kehityksen mittaristo kertoo jopa 90 prosentista maista. Samaan aikaan Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan lisää merkittävästi humanitäärisen avun tarvetta. Suomi osoittaa Ukrainalle kehitysmäärärahoista lisätukea yhteensä 30 miljoonaa euroa, ja edellisen lisäksi ulkoministeriö osoittaa Ukrainan tukemiseen humanitääristä apua sekä laina- ja vakuusmuotoista tukea.

Valiokunta, siis ulkoasiainvaliokunta tässä tapauksessa, kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että jälleenrakennustarve tulee olemaan valtavan suuri ja kestoltaan mittava, ja tähän tulisi varautua. EU on tähän mennessä pystynyt noudattamaan periaatetta, jossa tämä Ukrainan tuki on lisäistä. Valitettavasti Suomi ei tähän nyt pääse. Määrärahataso myös kehitysyhteistyövaroissa muuten on laskussa. Bruttokansantulosta osuus laskee 0,42:een, kun se tänä vuonna oli 0,45. Täällä useampi jo totesi, että tämä on valitettava suunta, kun maailman kriisit ja kehitystilanne vain vaikeutuvat. Tavoitteen 0,7 yhä sanomme, ja toivottavasti siihen vielä joskus pääsemme. Se, mikä on myös valitettavaa, on se, että se osuus, joka osuu vähiten kehittyneille ja hauraille valtioille eli LDC-maille, putoaa tämän vuoden 0,18 prosentista 0,16:een, ja tämä oikeastaan herättää hieman hämmennystä, niin että luulisi, että tämä olisi edes helposti saavutettavissa. Tästä voi ministeriltä pyytää kommenttiakin.

Ja sitten vielä lisää prosenttilukuja, joihin valiokunnassa kiinnitettiin huomiota: Suomi on sitoutunut EU-linjausten mukaisesti siihen, että 85 prosenttia uusista hankkeista sisältää sukupuolten välistä tasa-arvoa edistäviä tavoitteita. Tähän ei olla vielä päästy, vaan nyt meidän uusista rahoitettavista hankkeista 50 prosenttia sisältää näitä tavoitteita. Tarve tälle osuuden nostamiselle olisi selkeä, sillä kansainväliset jakolinjat ovat syventyneet naisten ja tyttöjen ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia koskevissa kysymyksissä, ja

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

järjestäytyneempää ja runsasmuotoisempaa anti-gender-toimintaa ja liikehdintää on koko ajan vain enemmän.

Arvoisa puhemies! Nostin jo debatissa esiin, että toivoisin, että Suomi jatkossa sitoutuu käyttämään 15 prosenttia varsinaisista kehitysyhteistyövaroista kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tukemiseen. Järjestöt saavuttavat kaikista heikoimmassa asemassa olevat ihmiset ruohonjuuritasolla hauraissa konteksteissa ja paikoissa, joihin muiden toimijoiden apu ei yllä. Onkin hyvä, että järjestöjen rahoitus ei ole ensi vuonna laskussa tämän budjettiesityksen perusteella. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota myös siihen, voisiko ulkoministeriön rahoitusta käyttää entistä vahvemmin kansainvälisen rahoituksen, järjestöjen rahoituksen, saamiseen. Nyt tämä mahdollisuus on EU-hankkeissa 50 prosentin osalta, mutta voisiko jatkossa samalla tavalla toimia esimerkiksi YK-rahoitteisten hankkeiden osalta?

Arvoisa puhemies! Suomen kehityspolitiikka ja -yhteistyö perustuvat kestävän kehityksen toimintaohjelman, Agenda 2030:n, ja Pariisin ilmastopimuksen toimeenpanoon. Debatissa myös huomautin, että nyt saatiin Montrealista myös luontosopimus aikaiseksi, ja entistä tärkeämpää olisi, että meidän kehitysyhteistyövaroista isompi osuus ohjautuisi myös tähän, ja tähän sekä valtiovarainvaliokunta että ulkoasiainvaliokunta ottavat kantaa. Ruotsissa osuus on 4 prosenttia, Norjassa 8 prosenttia, meillä vain puoli prosenttia meidän kehitysyhteistyövaroista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

17.04 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Kokoomuslainen joutuu säästötalkoisiin: yritän puhua lyhyesti, niin otetaan minuutteja kiinni.

Avaruuspolitiikka kuuluu lähtökohtaisesti kai TEMin alaisuuteen, mutta minun ajattelussani se on mitä suurimmissa määrin ulkopolitiikkaa tässä ajassa. Meitä säätelee yli 50 vuotta vanhat kansainvälisen oikeuden päätökset ja sopimukset, ja kuitenkin todellisuus on se, että jos tällä hetkellä Yhdysvallat, Kiina, Intia — Venäjäkin ehkä vielä vähän aikaa sitten — pyrkivät avaruuden valloittamiseen, niin sanotusti, ja näiden maiden lisäksi on miljardöörejä, jotka tekevät omia seikkailujaan, niin avaruuden rooli vain korostuu tulevaisuudessa yhä enemmän.

Tällä hetkellä, jos on halua ampua satelliitti Maan matalalle kiertoradalle sopivassa kulmassa, niin avaruusromun määrä aiheuttaisi sen, että me käyttäisimme, niin kuin nyt kollegat kaikki käyttävät kännykkää, lankapuhelimia. Oikeastaan tähän haluaisin kuulla ulkoministerin ajatuksia: millä tavalla Eurooppa pystyy ottamaan vahvemman roolin siinä, että me ollaan muokkaamassa tätä maailmaa ja viemässä niitä omia arvojamme myös sinne avaruuden puolelle, koska se tulee olemaan erittäin ratkaisevaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.05 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Lyhyesti kysyn ulkoministeriltä sitä, kun meillä on Euroopan unionissa semmoinen mielestäni huolestuttava ilmiö, että sopimusten tulkinta on vähän mitä sun sattuu. Tarkoitan, että kun näitä erilaisia ympäristökouksia pidetään, niin aina kun suomalaiset ministerit menivät neuvottelemaan, niin se on käytännössä ollut se 30 prosentin lähtö suomalaisilta — milloin rahoitetaan metsiä, milloin muuta maaperää tai vesistöjä. eliikkä tässä tämä Euroopan unionin käytäntö on lähte-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

nyt ryömimään. Valtaahan ei oteta — annetaan, ja sitähan otetaan. Elikkä kun sopimus syntyy, niin jokainen vallankäyttäjä pyrkii käyttämään annetun vallan plus vähän enemmän. Siitä olen huolestunut, että Euroopan unioni on lähtenyt sellaisille teille. Muun muassa alun perinhän ei pitänyt olla mitään yhteisvastuuta veloista eikä koroista. Nyt sitä on ja aivan valtavasti. Sosiaalipaketti tuli. Nyt on tulossa tämä niin sanottu suvereniteettipaketti, ja kun luin juuri tuossa raportin koskien Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa siitä, mitä ne olivat tutkineet, näiden elvytysrahojen käyttöä, niin kyllähän se oli semmoista rahankäyttöä, että vain diplomaattisesti sanoja väännellen sieltä puuttui se karmea totuus, miten niitä rahoja on käytetty ihan käsittämättömällä tavalla. Vain diplomatian kautta se ilmoitettiin, että ”results were poor” eli nämä lopputulokset olivat hyvin köyhät. Ei siellä saavutettu juuri mitään, eli rahankäyttö oli erittäin vastuutonta. Hieman ihmettelen sitä, että tällaiseen menettelyyn Euroopan unioni lähtee.

Euroopan unionin toiminnan tulee perustua tarkasti sopimusten noudattamiseen, ja sen pitää kunnioittaa sitä, että jokaisella maalla on omat päätöksentekoresurssinsa siihen, mitä se itse päättää, ja sitä kun Euroopan unionin komissio kunnioittaisi, niin olisin onnellinen. Ei se tietenkään ole kummankaan ministerin vika, mutta halusin vain sanoa, että tämä tie, millä nyt menemme, on mielestäni vaarallinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

17.07 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Venäjä on aiemmin ollut kuudenneksi suurin vientimarkkina Suomelle, sitä ennen jopa suurempi: noin viisi prosenttia Suomen koko viennistä. Nyt kun tätä kauppaa ei enää voida samassa määrin käydä — jatkossa se loppuu lähes kokonaan — niin tietenkin ne yritykset, jotka ovat aiemmin Venäjän kanssa kauppaa käyneet, joutuvat etsimään markkinoita muualta. Kysyisin teiltä, ministeri Skinnari: millä tavalla näitä yrityksiä on autettu, ja millä tavalla ne pystyvät näitä uusia markkinoita löytämään?

Sitten myös toinen kysymys ministeri Skinnarille: Business Finlandin toimintaa uudistettiin Team Finlandin puitteissa jo useita vuosia sitten, mutta valitettavasti tulokset tästä toiminnasta edelleen antavat odottaa itseään. Olen vieraillut useissa maissa Suomen edustustoissa, joissa myös kaupallista toimintaa edistetään, ja valitettavasti se tuntuu edelleen olevan aika vaatimattomalla pohjalla monissa paikoissa, joissa olisi suurta potentiaalia Suomelle. Miten aiotte tai miten haluaisitte uudistaa Business Finlandin toimintaa nyky-päivään sopivammaksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

17.08 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Esitys Nato-jäsenyyden hyväksymisestä on annettu eduskunnalle. Siinä ei aseteta mitään ehtoja tai varaumia jäsenyydelle, ei ydinaseiden, asevarastojen tai tukikohtien suhteen. Miksi ei? [Erkki Tuomiojan välihuuto] Johtuuko tämä ehkä siitä, että Suomi neuvottelee paraikaa Yhdysvaltain kanssa puolustus-sopimusta? Norja solmi aiemmin tänä vuonna Yhdysvaltain kanssa tällaisen puolustus-sopimuksen. Jos Suomen sopimus on samanlainen, tarkoittaa se sitä, että Suomi luovuttaa Yhdysvaltain asevoimien käyttöön suuria alueita ennen kaikkea Pohjois-Suomesta, sallii raskaiden aseiden ennakkovaraston alueelle ja myöntää USA:n sotilaille vapaan pääsyn suomalaisiin varuskuntiin ja muihin sotilaskohteisiin. Halutaanko Yhdysvaltain ja Suo-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

men puolustusopimuksen velvoitteita ennakoiden jättää nyt kaikki yksipuolisetkin varaukset tekemättä Suomen Nato-päätöksen yhteydessä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tuomioja, olkaa hyvä.

17.10 Erkki Tuomioja sd: Herra puhemies! Suomessa on ollut koko kylmän sodan päätymisen jälkeen hyvin pitkään erittäin vakaa mielipide suhteessa sotilaalliseen liittoutumiseen. Noin 30 vuoden ajan keskimäärin 60 prosenttia on halunnut pitää liittoutumattomuudesta kiinni ja noin 25 prosenttia ollut liittoutumisen kannalla.

Turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön jännitteiden kasvu, Venäjän uhkaava sotilaallinen varustautuminen Ukrainan rajalla ja sen vuodesta 2014 jatkunut tuki Ukrainan separatisteille sekä sen joulukuussa 21 Suomelle, Ruotsille ja Natolle suuntaamat varoitukset siitä, ettei se hyväksyisi uusien jäsenten hyväksymistä sotilasliittoon, alkoivat jo loppusyksystä kääntää suomalaisten mielipidettä aikaisempaa suopeammaksi Nato-jäsenyydelle. Venäjä aloitti helmikuussa täysimittaisen, monia sitä sitovia kansainvälisiä sopimusvelvoitteita rikkovan, bruttaalin hyökkäyksen Ukrainaa vastaan tavoitteenaan Ukrainan hallituksen vaihtaminen sille mieluisaan nukkehallitukseen. Tämän epäonnistuttua eteläisen Ukrainan alueiden liittäminen Venäjään lopulta käänsi lähes yön yli mielipiteet Suomessa Nato-jäsenyyden kannalle. Tästä turvallisuusympäristön radikaalista muutoksesta hallitus antoi toukokuussa eduskunnalle selonteon. Siinä ei otettu suoraan kantaa liittoutumiseen, mutta tarkoitus oli varmistaa mahdollisimman laaja tuki tälle kannalle, ja tämä toteutui yli odotusten, kun eduskunta äänin 188—8 asettui jäsenhakemuksen lähettämisen kannalle.

Kun prosessin käynnistyttyä kävi nopeasti ilmi, että suuri enemmistö kannatti jäsenhakemuksen jättämistä, kohdistuivat katseet Ruotsiin. Ruotsissa oli aiemmin suurempi kannatus liittoutumattomuudesta luopumiselle, mutta silloinen hallituspuolue sosiaalidemokraatit olivat edelleen liittoutumattomuuden säilyttämisen kannalla. Suomessa nähtiin tuolloin elintärkeäksi, että päätyisimme Ruotsin kanssa samaan ratkaisuun ja samassa aikataulussa. Olisi äärimmäisen huono tilanne, jos jompikumpi olisi Natossa ja toinen ei. Ruotsi on kuitenkin kaikista maailman maista se, jolla on suurin oma intressi Suomen turvallisuuden ja koskemattomuuden säilyttämiseen. Vaikka Ruotsissa siitä ei aiemmin haluttu keskustella, oli Suomessa myös pitkään valmiutta viedä kahdenvälinen puolustusyhteistyömme aina kahdenvälisen puolustusliiton solmimiseen saakka. Ruotsin kanssa olimme niin hallituksessa, eduskunnassa kuin puoluetasolla jatkuvasti yhteydessä, ja pystyimme tällä yhteydenpidolla vaikuttamaan siihen, että Ruotsi päätyi Suomen kanssa samaan ja samanaikaiseen ratkaisuun. On siten selvää, että tämä prosessi käydään loppuun asti yhdessä ja samantahtisesti emmekä anna Turkin kiristää kummaltakaan perusteettomia ja oikeusjärjestelmäämme vastaan sotivia myönnetyksiä.

Turvallisuusympäristön suuri muutos, joka on tähän johtanut, ei tarkoita sitä, että kumpaankaan maahan kohdistuisi välitöntä sotilaallista uhkaa. Tällainen voi toki kuitenkin ilmaantua Venäjän puolelta, eikä sitä olla aiemminkaan kokonaan suljettu pois. Siksi Suomi myös kylmän sodan päättymisen jälkeen on ylläpitänyt vahvaa omaa yleiseen asevelvollisuuteen perustuvaa puolustusvalmiutta ja hoitanut asianmukaisesti varustautumista myös kriisiaikojen varalta.

Olemme EU:ssa olleet tekemässä päätöksiä hyökkäykseen syyllystyneeseen Venäjään kohdistetuista pakotteista ja Ukrainan tukemisesta, ja osallistumme tähän täysimääräisesti

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

ja varauksetta. Olemme toki näin Venäjän johdon silmissä jo asemoineet itsemme heidän viholliseksi katsomansa lännen riveihin. Tämä ei kuitenkaan Nato-jäsenyyttä odottaessaan tee meistä aikaisempaa todennäköisempää hyökkäyksen kohdetta mutta on jälleen osoitus siitä, että luottamukseen ja sopimusten kunnioittamiseen perustunut naapuruussuhde, jonka varassa suhteita on hoidettu, on peruuttamattomasti jäänyt taakse. Kuitenkin kun Putinin järjestelmä joskus aikanaan romahtaa, on sitä muutosmahdollisuutta tuettava ja vahvistettava sillä, että pidämme yllä yhteyksiä Venäjän kansalaisyhteiskuntaan ja demokraattiseen oppositioon.

Me liitymme Natoon samoin oikeuksin ja velvollisuuksin kuin muutkin liittokunnan jäsenmaat. [Puhemies koputtaa] Emme hae mitään erivapauksia tai erioikeuksia emmekä ole neuvottelemassa mistään niistä kysymyksistä, edustaja Yrttiaho, joista te mainitsitte, koska nämä pysyvät ja näiden täytyy pysyä Suomen ihan omassa harkinnassa jatkossakin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.15 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän Nobel-palkitun Nadia Muradin ja Ison-Britannian, Yhdysvaltojen ja monien muiden maiden edistämään koodistoon.

Konfliktialueilla tapahtuneen seksuaalisen väkivallan toteen näyttäminen on tunnetusti poikkeuksellisen haastavaa. Tämän olemme nähneet myös Venäjän hyökkäyssodan aikana. Uhrin oikeusturvan toteutuminen on epävarmaa ja usein puutteellista. Rauhanaikanaakin monessa maassa on vaikeuksia seksuaalirikosten todistamisen suhteen, mutta sotatilanteessa ongelmat syvenevät entisestään. Todistusaineiston kerääminen voi olla mahdotonta sotaa käyvässä maassa. Lisäksi sota-aikana tekoihin liittyy usein entistäkin julmempia ja traumatisoivampia piirteitä, minkä vuoksi osa uhreista ei pysty tai halua puhua kokemastaan. Oma yhteisö saattaa myös pyytää vaikenemista, mikä vaikeuttaa edelleen tekijöiden saamista vastaamaan teoistaan. Selviytyneiden henkilöiden tutkimukset ja kertomukset ovat siten välttämättömiä, jotta syylliset saadaan vastuuseen.

Tämä Murad-koodisto kokoaakin olemassa olevat vähimmäisstandardit yhdeksi laisäädännöksi, joka selkeyttää todisteiden keruusta vastuussa olevien toimintalinjauksia yhtenäisemmiksi. Tämä yhdenmukainen, seksuaalirikoksen uhriksi joutuneita kunnioittava Murad-koodisto auttaa omalta osaltaan lisäämään tietoisuutta ja siten myös ennaltaehkäisemään rikosten syntyä. Tämä tietenkin on myös osa kokonaisturvallisuutta, ja toivon, että ministeri Haavisto myös ottaa tämän huomioon, kun keskustelee kollegoidensa kanssa maailmalla.

Toinen Venäjään liittyvä asia liittyy myös kehitysapuun: Nimittäin Venäjän hyökkäyssotaa tukevia maita on edelleen vastaanottamassa Suomenkin antamaa kehitysapua. Kysynkin ministereiltä: mihin toimiin olette ryhtyneet, että Suomi rajoittaisi kehitysavun antamista niille maille, jotka suoraan tai epäsuorasti tukevat Venäjän hyökkäyssotaa tai tekevät muutoin sellaista kauppaa, joka edesauttaa Venäjän pyrkimyksiä?

Arvoisa puhemies! Kysyn myös ministeri Haavistolta siitä, kun hän lokakuussa järjesti tilaisuuden feministisestä ulkopolitiikasta — kansainvälinen seminaari tuli myös Suomeen: nyt kun maailmalla voimapolitiikka on nostanut merkittävästi päätään, miten te näette feministisen ulkopolitiikan tulevaisuuden erityisesti näiden konfliktien ratkaisemisessa ja niiden ennaltaehkäisemisessä?

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministereille hyvistä puheenvuoroista ja myös kollegoille hyvistä puheenvuoroista. On hyvä, että näitä päätöksiä Ukrainan auttamisesta on tehty tasaisin väliajoin, ja tätä tukea täytyy jatkaa siihen asti, että Ukraina tämän sodan lopulta voittaa ja saa itsenäisyytensä ja vapautensa pelastettua.

Kysyisin ulkoministeri Haavistolta: minkä verran keskustelua käydään siitä, että nyt osa pohtii niin, että enää ei autettaisikaan Ukrainaa, kun kuulemma Ukraina on siirtynyt nyt puolustussodasta hyökkäyssotaan? Eihän Ukraina hyökkäyssotaa käy ennen kuin vastassa on oman maan, itsenäisen maan, raja, ja hämmästelen sellaista keskustelua. Tätä ei onneksi Suomessa käydä, vaan Euroopasta on tullut viestejä, että nyt tukea ei enää jatkettaisikaan samalla tavalla, kun Ukraina etenee siellä omassa maassaan. Edelleen Ukraina käy ainakin minun mielestäni puolustussotaa puolustaakseen omaa vapauttaan ja itsenäistä valtiota.

Myös Nato-prosessista kysyisin ulkoministeriltä arviota: miten näette tämän tilanteen tästä kehittyvän Unkarin osalta ja myös Turkin osalta, ja miten lähestyvät vaalit esimerkiksi Turkissa tätä tilannetta mahdollisesti muuttavat?

Pidän erittäin hyvänä sitä, että tämä pääministeri Sanna Marinin hallitus ei ole asettanut mitään rajoja eikä ehtoja Natoon menemiseksi. Meidän kannattaa Natossa ottaa se, mitä tarvitsemme ja mitä saamme, ja toisaalta antaa se, mitä Nato meiltä tarvitsee. Niin kuin monet kerrat olemme yhdessä todenneet, me olemme Natossa lopulta turvallisuutta lisäävä maa, emme sitä kuluttava maa.

Kiitän myös ulkoministeri Haavistoa ja nykyhallitusta siitä, että aseviennissä on pystytty jatkamaan myönteisiä ratkaisuja, myös ministeri Skinnarille tästä kiitos. Patrian isot kaupat ovat merkittäviä. Ne tuovat työtä ja työllisyyttä myös omaan maahan. Sako on tehnyt isoja kauppvoja, ja toivottavasti myös huoltovarmuuden näkökulmasta näitä kauppvoja jatkossakin syntyy ja myös Suomi tekee hankintoja omasta maasta. Meillä on erinomaisista, korkeaa osaamista tällä sektorilla, ja Ukrainan tapahtumat ovat osoittaneet sen, että myös tki-panostukset tulevat näkymään näissä. Siellä on ollut erinomaisia esimerkkejä, miten on pystytty oivaltamaan drone-puolella ja monessa muussa paljon.

Kiitos hyvästä työstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Haavisto, kolme minuuttia, ja ministeri Skinnari sen jälkeen, kolme minuuttia.

17.21 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista. Vastaan niihin, jotka kohdistuvat suoraan ulkoministerille.

Edustaja Kaunisto kysyi avaruuspolitiikasta. Vaikka se kuulostaa niin etäiseltä, niin Suomihan on satelliittiteknologian osaaja. Tässä on meillä suuret kaupalliset ja osaamisintressit. Meillä on tietoturvallisuusintressit ajatellen kaikkea tätä, ja meillä on nämä avaruusympäristöintressit. Mainitsitte tämän avaruusromun ja kaikki ne negatiiviset asiat. Totta kai se on sektori, jossa ministeriöt tekevät yhteistyötä, ja se on EU:lle tärkeä sektori.

Edustaja Hoskonen vähän päivitteli näitä luontosopimuksia. Itse olin tyytyväinen, kun tämä luontokadon estävä sopimus Kanadassa vihdoinkin saatiin aikaan, ja siinä kiinalainen puheenjohtaja taisi käyttää vähän kyynärpäitä kaikkien osallistujien saamiseksi ruotuun. Mielestäni on tärkeää, että pidämme kansainvälisestä luontokadon estämisestä huolen.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Edustaja Yrttiaholle tulikin jo vastauksia myöskin edustaja Tuomiojan suunnasta tästä kahdenvälisestä sopimuksesta, joka Yhdysvaltojen kanssa aiotaan neuvotella. Neuvottelut alkavat ensi vuoden puolella. Se on tyypillinen sellainen sopimus, jota Nato-maat tekevät keskenään, ja ajatellen Yhdysvaltain isoa panostusta myöskin eurooppalaiseen turvallisuuteen on luontevaa, että Suomikin tämentyyppisen sopimuksen tekee. Se ei ole mikään tällainen salainen sopimus, jossa tuodaan joitain muita elementtejä, joista ei täällä olisi keskusteltu, vaan yksinkertaisesti myöskin teknistä yhteistyötä koskeva sopimus, jota tarvitaan.

Edustaja Tuomiojan puheenvuoro oli mielestäni hyvin historiallinen. Hän otti esiin viime keväältä tätä yhteistyötä Ruotsin kanssa, näitä asioita. Se kannattaa katsoa, ja se jää varmasti historiaan.

Edustaja Junnilalle:

Valitan, että en ehtinyt tuohon Murad-asiaan vastata, koska itsellenikin selvitin tässä välissä, mistä tässä koodistossa on kysymys. Puhuitte erittäin tärkeästä aiheesta eli seksuaalisesta väkivallasta konfliktien aikana. Suomi on eri tavoin auttanut seksuaalisen väkivallan uhreja: Meillä on ollut ICC:n, kansainvälisen rikostuomioistuimen, kautta tämä uhrirahasto. Elisabeth Rehn on ollut näissä kysymyksissä erittäin aktiivinen. Selvitämme toki nyt ulkoministeriössä, mitä lisäarvoa voitaisiin tästä mainitsemastanne koodistosta vielä saada.

Mainitsitte myöskin tämän feministisen tai tasa-arvoisen ulkopolitiikan seminaarin. Siellä oli paljon kiinnostusta tämän teeman ympärillä, miten enemmän voitaisiin tasa-arvoa vielä maailmassa edistää, ja selvästi nämä teemat ovat sellainen Suomen lippulaiva.

Edustaja Heinonen, viittasitte tämän Ukraina-tuen jatkamiseen, ja sitä pidetään meilläkin tärkeänä, eikä minun korviini ole kantautunut, ettei Ukrainalla olisi jonkun mielestä oikeutta saada vanhat rajansa tai omat rajansa takaisin, koska se sitten Krimiä tai Itä-Ukrainan aluetta, ja uskon, että se tuki, jota Ukrainalle nyt annamme, tähtää tähän kokonaisuuteen.

Sitten aivan lopuksi Nato-jäsenyysaikatauluista: Unkari on luvannut parlamenttikautensa alussa keväällä tätä asiaa käsitellä. Uskomme toki tähän Unkarin lupaukseen. Se käsittelee Suomea ja Ruotsia yhtäaikaan. Ja Turkin kanssa edelleen keskustelut jatkuvat. Huomenna muistaakseni on Ruotsin ulkoministeri Billström käymässä Ankarassa, ja varmasti kuulemme silloin myöskin Suomi—Ruotsi-yhteistyön jatkosta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Skinnari, olkaa hyvä.

17.24 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Oikeastaan jatkan tästä ulkoministerin hyvästä puheenvuorosta liittyen pohjoismaisuuteen ja pohjoismaiseen alustaan, mihin edustaja Tuomiojakin viittasi. Kyse on, aivan oikein, turvallisuudesta, mutta kysymys on myös kaupasta, investoinneista, arvoista, ja tämä meidän pohjoismaalainen yhteinen alusta on maailman kymmeneksi suurin talous. Sitä kuunnellaan, sillä on sananvaltaa, ja sillä on ratkaisuja, eli on erittäin tärkeää nostaa tämä pohjoismaainen alusta ja johtajuus tässäkin mielessä.

Kun edustaja Junnila palasi tähän geopolitiikkaan, tähän Venäjä-kysymykseen, siihen, miksi tuemme maita, niin ehkä minä jatkan tästä vielä. Kun vierailin esimerkiksi Etelä-Afrikassa, Namibiassa, niin siellä tuli aivan selvästi esille se, että meidän pitää olla läsnä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Meidän pitää olla läsnä poliittisesti, kaupallisesti mutta myös kehitysinstrumenteilla, koska muuten sinne syntyy tyhjiö. Ja kuka sen tyhjiön täyttää? Sen täyttää joku muu kuin Suomi, Pohjoismaat tai Euroopan unioni, joten tässäkin on hyvä paneutua tähän asiaan ja vierailla näissä maissa ja keskustella niitten päätöksentekijöiden kanssa siitä, miten tärkeää on se aito yhteistyö, ja käyttää myös kehityspolitiikan instrumentteja silloin, kun ne ovat tarpeen, ja varsin usein ne ovat.

Ja tämä liittyy edustaja Kauman kysymykseen: mistä suomalaisille yrityksille, Suomelle korvaavat markkinat, kun tilanne Venäjän kanssa on radikaalisti muuttunut? Äsken kuvasin juuri vaikka Afrikan maita, missä luodaan sitä pohjaa niille kaupallisille suhteille. Puhuimme Vietnamista täällä aikaisemmin. Tätä työtä pitää tehdä nyt, koska kukaan ei tule meitä täältä hakemaan. Venäjä on suoranaisesti viisi miljardia euroa. Vaikutukset ovat toki välillisesti paljon suuremmat, jos katsotaan matkailua, vaikutuksia Itä-Suomeen. On pakko pystyä luomaan uutta. Toinen vaihtoehto on käpertyä tänne ja antaa jonkun muun täyttää ne tyhjiöt, arvoisat edustajat. Eli kyllä me tarvitsemme tämän geopolittisen ymmärryksen tästä fragmentoitumisesta, ja meidän pitää ymmärtää silloin Etelä-Amerikkaa, Afrikkaa, Aasiaa ehkä paljon paremmin kuin me nyt olemme tähän asti tehneet, ja se vaatii meiltä kaikilta paljon työtä. Mutta se on tehtävissä.

Edustaja Hoskonen, metsäosaaminen: Erittäin keskeinen asia tällä hetkellä myös kansainvälisesti. Yhdysvallat, Kanada — solmimme nyt osavaltiotasonkin sopimuksen. Siinä mielessä tämä liittyy EU:hun, mutta tämä liittyy kaiken kaikkiaan suomalaiseen metsään ja sen tuotteistamiseen ja sitä kautta myös hiilinieluihin ja ilmastonmuutoksiin.

Edustaja Hopsu, tasa-arvoasiat: Kyllä, minä olen kehitysministerinä aika ylpeä siitä, miten paljon me tasa-arvoa pidämme esillä ja mikä se meidän prosenttitaso on. Siinä ei ole mitään hävettävää, päinvastoin.

Ja arktisesta strategiasta vielä: ministeri Haavisto kuvasi hyvin sen, että avaruus liittyy tähän meidänkin osaamiseen [Puhemies koputtaa] ja eurooppalaiseen osaamiseen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, nyt minuutin puheenvuoro maksimissaan.

17.27 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä joululahjasta suorastaan.

Me olemme tästä Ukrainasta täällä keskustelleet tänä päivänä, ja tietysti keskustelu pyörii sen sodan ympärillä ja sotaan liittyvän avun antamisessa. Tietysti näin kuuluukin olla, mutta pohdin myös tätä siviiliyhteiskuntaa ja meidän siviiliyhteiskunnan ja Ukrainan siviiliyhteiskunnan välistä yhteistyötä, ja tiedustelen ministeri Haavistolta: minkälaisia liikkeitä sillä sektorilla tapahtuu? Nyt esimerkiksi Lappeenranta ilmoitti juuri pari päivää sitten tehneensä ystävyyskaupunkisopimuksen Tšernihivin kaupungin kanssa, ja tiedossani on, että maakunnat ovat myös tehneet ystävyysmaakuntasopimuksia. Onko tämä osa-alue ikään kuin valtion kontrollissa? Oletteko te tässä mukana, vai onko tämä tällaista kansalaisaktivismia? Tämähän kuulostaa erittäin hyvältä, koska tällä nyt luodaan niitä siviilikontakteja, joiden avulla sitä maata sitten jossain vaiheessa autetaan rakentamaan itsensä pysyyn. — Kiitos.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Haavisto, minuutin vastaus maksimissaan.

17.29 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Erittäin hyvä kysymys edustaja Kopralta. Todella kun kävin Pohjoismaiden ja balttiministereiden kanssa äskettäin Kiovassa, nostimme presidentti Zelenskyin kanssa esille sen, miten he haluavat, että tätä apua koordinoidaan. Heillä on tähän isoon apuun — isoihin paketteihin, EU:n apuun, joka on 18 miljardia ensi vuonna, jolla kouluja ja sairaaloita pidetään yllä — omat kanavansa, mutta he toivottavat tervetulleeksi kyllä tämän kuntien ja maakuntien yhteistyön. Apua ei koskaan ole liikaa tässä tilanteessa. He antavat suuren arvon sille, että on otettu vastaan pakolaisia, antavat suuren arvon sille, kun kerroimme, että lapset ovat täällä koulussa ja pyritään saamaan kouluun, mutta he lähtevät tietysti siitä, että heidän ihmisenä tulevat takaisin, tulevat jälleenrakentamaan maata ja että tähän jälleenrakennukseen saataisiin tukea. Juuri eri paikkakuntien tuki voisi olla juuri sitä — kuntayhteistyö, ystävyysskuntatoiminta — mitä tarvitaan.

Täytyy tässä lopuksi kiittää suomalaista kansalaisyhteiskuntaa. Kansan karttuista käsi on todella toiminut tässä yhteydessä, ja Ukraina on saanut vapaaehtoiselta järjestökentältä sitä tukea, mitä se myöskin tarvitsee.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.